

РЕПУБЛИКА СРБИЈА  
ВЛАДА  
05 Број: 021-5769/2015  
25. мај 2015. године  
Београд

РЕПУБЛИКА СРБИЈА  
НАРОДНА СКУПШТИНА  
БЕОГРАД

ПРИМЉЕНО: 25. 05. 2015

Орг.јед.	Број	Прилог	Вредности
03	02-1456		

115

**НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ**

**БЕОГРАД**

Влада доставља Народној скупштини Извештај органа државне управе поводом Редовног годишњег извештаја Заштитника грађана за 2013. годину.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА  
НАРОДНА СКУПШТИНА  
БЕОГРАД  
ПРЕДСЕДНИК  
Милан Вучић

4100315.004/41

На основу члана 43. став 3. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС и 44/14), на предлог Генералног секретаријата Владе,

Влада доноси

### ЗАКЉУЧАК

1. Влада је размотрила Извештај органа државне управе поводом Редовног годишњег извештаја Заштитника грађана за 2013. годину, који је саставни део овог закључка.

2. Овај закључак доставити Народној скупштини, свим министарствима, посебним организацијама и службама Владе.

05 Број: 021-5769/2015  
У Београду, 23. маја 2015. године

ВЛАДА



**РЕПУБЛИКА СРБИЈА**

**ВЛАДА**

**ИЗВЕШТАЈ  
ОРГАНА ДРЖАВНЕ УПРАВЕ  
ПОВОДОМ РЕДОВНОГ ГОДИШЊЕГ ИЗВЕШТАЈА ЗАШТИТНИКА  
ГРАЂАНА ЗА 2013. ГОДИНУ**

**Београд**

## УВОД

Овај извештај садржи информације органа државне управе поводом разматрања Редовног годишњег извештаја Заштитника грађана за 2013. годину („Службени гласник РС”, број 60/14), са подацима разврстаним по органима и имаоцима јавних овлашћења на нивоу Републике Србије, о броју препорука које је Заштитник грађана упутио тим органима и имаоцима јавних овлашћења, броју извршених и броју неизвршених препорука и разлозима за непоступање по препорукама.

Приликом сачињавања овог извештаја имале су се у виду и промене у организацији, делокругу и надлежностима органа државне управе, утврђене Законом о министарствима („Службени гласник РС”, број 44/14), због чега се разврставање препорука, предлога, мишљења и иницијатива по органима државне управе у овом извештају у нужној мери разликује од систематике и структуре из Редовног годишњег извештаја Заштитника грађана за 2013. годину.

## 1. Министарство финансија

Министарство финансија, са органима управе у саставу, од стане Заштитника грађана је примило 14 препорука, од чега је 13 препорука извршено. Једна препорука није извршена с обзиром да је упућена почетком новембра 2014. године са роком поступања од 60 дана, те ће препорука бити реализована у наведеном року.

Пореска управа је поступила по препоруци Заштитника грађана у вези са изменом законских прописа обрачунавања камате конформном методом. Измењен је члан 75. став 1. Закона о пореском поступку и пореској администрацији, те се почев од 1. јануара 2013. године на износ мање или више плаћеног пореза и споредних пореских давања камата обрачунава и плаћа по стопи једнакој годишњој референтној стопи Народне банке Србије, увећаној за десет процентних поена, применом простог интересног рачуна.

У вези са наводима да Пореска управа није у стању да све дуговане доприносе наплати, указујемо се да Пореска управа са аспекта редовне и принудне наплате дуга по основу доприноса, предузима и спроводи све законом прописане мере. Међутим, услед важећих законских одредби Пореска управа није у могућности да наплаћује сав дуг по том основу (стечај, приватизација, привредни субјекти брисани из регистра Агенције за привредне регистре, прописи о мировању пореског дуга и слично).

Када је у питању констатација да је знатан број радника остављен без могућности да оствари право на пензију, наводимо да је Законом о условном отпису камата и мировању пореског дуга („Службени гласник РС”, број 119/12) прописано мировање главног пореског дуга из ранијих година, укључујући и доприносе за обавезно социјално осигурање и да је одредбама члана 13. тог закона прописано да се даном ступања на снагу тог закона (18. децембар 2012. године) прекидају поступци принудне наплате. Сагласно наведеном, не постоји законска могућност да Пореска управа спроводи поступак принудне наплате било ког дуга са стањем на дан 31. децембар 2012. године, па ни доприноса за пензијско и инвалидско осигурање. У том погледу, а с обзиром на чињеницу да је забрана установљена Законом, апсолутно не постоји повреда права грађана од стране Пореске управе. Са друге стране, одредбама члана 10. став 2. Закона прописано је да порески обвезник који у периоду мировања пореског дуга уплати припадајућу обавезу по основу доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање доспелу до 31. октобра 2012. године за запослене, који након те уплате стичу право на пензију, по извршеној уплати стичу право на отпис припадајуће камате по том основу, који врши надлежни орган по службеној дужности.

У вези са наводима да Министарство финансија не поступа благовремено по захтевима грађана за давање мишљења о примени закона и других општих аката, при чему у појединим случајевима долази до спорења његових организационих јединица око надлежности за састављање мишљења, указујемо да су разлози за неблаговремено поступање по захтевима странака углавном објективне природе због тога што је у појединим стучним службама недовољан број извршилаца у односу на број захтева за давање мишљења. Што се тиче констатације да у појединим случајевима долази до спорења организационих јединица око надлежности за састављање мишљења, напомињемо да је једна од организационих јединица омашком поступила супротно

уобичајеној процедури и да се ради о изузетку, те се сматра да није било потребно да се у Извештају Заштитника грађана такво поступање окарактерише као „мањкавост на државном нивоу”.

У вези са наводима да је Национална корпорација за осигурање стамбених кредита објављивањем противречних информација на својој Интернет страни довела грађане у заблуду у погледу субвенционисаног стамбеног кредитирања у 2014. години, указује се да је Национална корпорација за осигурање стамбених кредита у октобру 2013. године заиста на свом сајту објавила информацију о условима кредитирања за 2014. годину. Међутим, доношењем Закона о буџету Републике Србије за 2014. годину („Службени гласник РС”, бр. 110/13 и 116/14), промењен је став по питању кредитирања, због чега је наведена информација уклоњена са сајта Националне корпорације за осигурање стамбених кредита. Један од незадовољних потенцијалних корисника кредита обратио се Заштитнику грађана са приговором да је читајући сајт Националне корпорације, пропустио у 2013. години могућност узимања кредита. Национална корпорација је обавестила Министарство финансија да је накнадно, незадовољни потенцијални корисник кредита решио проблем о чему је благовремено обавештен и Заштитник грађана.

По питању препоруке да је нужно да Пореска управа одмах након сазнања да порез и споредна пореска давања нису благовремено плаћени, чак и када је порески дуг незнатан, упути грађанима опомену за плаћање пореза, указујемо да Пореска управа опомене за порески дуг издаје периодично, по појединим пореским облицима, са стањем дуга на одређени дан. Међутим, када су у питању мањи износи пореског дуга, сходно члану 81. Закона о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС”, бр. 80/02, 84/02 - исправка, 23/03 - исправка, 70/03, 55/04, 61/05, 85/05 - др. закон, 62/06 - др. закон, 61/07, 20/09, 72/09 - др. закон, 53/10, 101/11, 2/12 - исправка, 93/12, 47/13, 108/13, 68/14 и 105/14), Пореска управа примењује радње везане за наплату водећи рачуна о економичности поступка. Сходно наведеном, Пореска управа за мање износе пореског дуга не издаје опомене грађанима, односно физичким лицима. Како се код физичких лица принудна наплата пореског дуга углавном врши из покретне и непокретне имовине, наплата се не врши ако су трошкови принудне наплате већи од вредности предмета принудне наплате. Трошкови принудне наплате пореског дуга утврђени су Уредбом о висини трошкова принудне наплате пореза („Службени гласник РС”, бр. 63/03 и 51/10). Према наведеној уредби, само трошкови пописа и процене покретне имовине износе 7.000 динара (излазак пореског извршитеља са два сведока), који се касније увећавају за трошкове заплене имовине (3.000 динара за излазак пореског извршитеља) и продаје имовине (4.000 динара за свако одржано јавно надметање).

Заштитник грађана се својим актом под називом Обавештење о притужби, обратио Министарству финансија и привреде да се изјасни о основаности притужбе Јелене Пужић из Ћуприје, запослене у Општинској управи због непоступања Одељења за буџетску инспекцију по њеној пријави. С обзиром на то да је буџетска инспекција, након разматрања дописа, одговорила подносиоцу представке и упутила га на друге органе ради остваривања његових права из радног односа као и слањем дописа тим органима да предузму мере из својих надлежности, Заштитник грађана се дописом обратио Министарству у чијем прилогу доставља акт којим обуставља поступак контроле правилности и законитости рада тог министарства.

У вези са констатацијом да није дошло до побољшања положаја запослених у Управи царина у вези са остваривањем права из радног односа, истичемо да Управа царина у свом раду поступа у складу са законским прописима што се односи и на област радних односа. Положај царинских службеника је специфичан у односу на остале државне службенике, због чега је радно-правни статус царинских службеника регулисан Царинским законом као *lex specialis*. Ако тим законом није другачије прописано, на запослене у Управи царина се примењују одредбе Закона о државним службеницима и општи прописи о раду. Царински службеници обављају послове и радне задатке на целој територији Републике Србије, 365 дана у години, 24 сата дневно. Потребе службе често захтевају хитно реаговање, у смислу привремених премештаја и распоређивања, као и неопходних ротација запослених унутар организационих јединица у циљу обезбеђивања непристрасности у раду и спречавања корупције. Управа царина улаже напоре да потребе службе и личне жеље запослених усклади где год је могуће, али то се не може увек постићи, јер законито, ефикасно и благовремено обављање послова царинске службе мора бити приоритет.

Што се тиче навода везаних за побољшање положаја грађана у односу на органе управе, напомињемо да Министарство у оквиру својих редовних активности, а у складу са прописаним надлежностима и кадровским капацитетима посебну пажњу посвећује отклањању уочених недостатака када је у питању поступање по захтевима грађана. Поред наведеног, истичемо да Управа царина омогућава да све информације о примени прописа из области царинског пословања буду доступне грађанима, посебно када је реч о спровођењу одговарајућег царинског поступка у путничком промету, као и у поштанском саобраћају. Сходно томе, ажурирани подаци о примени прописа у путничком промету (привремени унос/износ робе, царинење у путничком промету, унос/износ ефективног страног новца, прописане царинске повластице у путничком промету и слично), као и у поштанском саобраћају (царински поступак над пошиљкама које грађани примају из иностранства, прописане царинске повластице у том поступку и слично), налазе се на званичној веб страници Управе царина. Такође, Управа царина настоји да на све упите пристигле путем електронске поште, а којима се захтева тумачење примене прописа из области царинског пословања, одговори благовремено, на исти начин, у већини случајева истог дана, те на тај начин доприноси ефикасном и транспарентном раду царинске службе.

## **2. Министарство привреде**

Заштитник грађана је актом број: 112-3281/13 од 7. јула 2014. године, упутио две препоруке Министарству привреде, од чега је једна препорука извршена а једна препорука није извршена. Имајући у виду обим активности које је потребно предузети да би се поступило по препорукама, Заштитник грађана је актом број: 112-3281/13 од 31. октобра 2014. године, Министарству одредио додатни рок од 30 дана да поступи по првобитном захтеву. Дирекција за мере и драгоцене метале, као орган управе у саставу Министарства, није имала препорука од стране Заштитника грађана. Препоруке од стране Заштитника грађана, нису имали ни: Агенција за приватизацију, Институт за стандардизацију Србије, Агенција за привредне регистре, Агенција за страна улагања и промоцију извоза,

Акредитационо тело Србије, Национална агенција за регионални развој, Агенција за осигурање и финансирање извоза и Агенција за лиценцирање стечајних управника.

Препорука која се односи на то да се Министарство писмено извини подносиоци притужбе због непоступања у складу са одредбама Уредбе о изменама и допунама Уредбе о евидентирању доспелих неизмирених обавеза друштвених предузећа по извршеним пресудама за потраживање из радног односа, је извршена тако што је то министарство упутило допис подносиоцу притужбе, госпођи Славици Пантић, о чему је обавестило Заштитника грађана о поступању по изреченој препоруци.

Поводом препоруке којом је наложено Министарству привреде да у најкраћем могућем року Влади упуту предлог о начину регулисања потраживања која су евидентирана у складу са одредбама Уредбе о евидентирању доспелих неизмирених обавеза друштвених предузећа по извршеним пресудама за потраживања из радног односа, указујемо да то министарство предузима све активности из своје надлежности на начин и у роковима одређеним Законом како би се препорука извршила.

Уредба о евидентирању доспелих неизмирених обавеза друштвених предузећа по извршеним пресудама за потраживања из радних односа („Службени гласник РС”, бр. 23/12 и 87/12) ближе уређује начин и рок евидентирања доспелих неизмирених обавеза друштвених предузећа по извршеним пресудама за потраживања из радног односа (члан 1. Уредбе). Дужник је друштвено предузеће или привредно друштво са већинским друштвеним капиталом против којег је донета пресуда, а неизмирена обавеза, коју има друштвено предузеће по пресуди из радног односа, која је постала извршна до 30. јуна 2011. године, је доспела на дан 31. децембра 2011. године, обухвата пресуђену главницу, камату обрачунату према пресуди и трошкове поступка (члан 2. Уредбе). Рок за пријаву потраживања Агенцији за приватизацију је био до 31. децембра 2012. године (члан 4. став 1. Уредбе). Уредбом је задужена Агенција за приватизацију да сачини извештај о укупном износу евидентираних обавеза (члан 4. Уредбе), а Министарство да информише Владу о висини укупних евидентираних потраживања и предложи начине њиховог регулисања, у року од 90 дана од истека рока за пријаву потраживања Агенцији за приватизацију (члан 4. став 2. Уредбе).

Министарство је на основу Извештаја о евидентирању потраживања доспелих неизмирених обавеза друштвених предузећа по извршеним пресудама за потраживања из радних односа, који је Агенција за приватизацију доставила Министарству, актом бр. сл-2703/13 од 27. марта 2013. године, Влади доставило Извештај о висини укупних евидентираних доспелих неизмирених обавеза друштвених предузећа по извршеним пресудама за потраживања из радних односа, који је прихваћен Закључком Владе 05 број: 401-9616/2013-1 од 14. новембра 2013. године.

Због установљених многобројних проблема, који су наведени у Извештају, Влада је на седници од 28. фебруара 2014. године, донела Одлуку о образовању Радне групе за припрему прописа којим ће се уредити начин регулисања доспелих неизмирених обавеза друштвених предузећа по извршеним пресудама за потраживања из радних односа („Службени гласник РС”, број 24/14), ради правичног, законитог и финансијски одрживог начина извршења предметних обавеза, а имајући у виду број поднетих пријава (82.486), висину износа евидентираних обавеза (34.396.813.921.15 динара) и наведене проблеме. Задатак Радне групе, коју чине представници министарстава за послове привреде, правде, финансија, рада и Агенције за приватизацију, је да изврши анализу врста доспелих неизмирених обавеза друштвених предузећа по извршеним пресудама за потраживања из



радног односа, да предложи начин утврђивања обима обавеза и могуће начине измирења тих обавеза и да на основу сачињених анализа и предлога достави мишљење и предложи одговарајући пропис којим ће се уредити начин регулисања доспелих неизмирених обавеза друштвених предузећа по извршним пресудама за потраживања из радних односа.

Предлогом закона о изменама и допунама Закона о Агенцији за осигурање и финансирање извоза Републике Србије, који је Влада усвојила 30. децембра 2013. године, био је предложен комисиони откуп доспелих потраживања од домаћих правних и физичких лица, укључујући и потраживања запослених из радног односа (у субјектима приватизације и предузећима у стечају), по тржишним условима. За ове намене су буџетом Републике Србије била опредељена средства у износу од 17,4 милијарди динара. Предлог закона је почетком 2014. године повучен из процедуре усвајања.

Ради наплате потраживања од субјекта приватизације у реструктурирању, Законом о измени Закона о приватизацији („Службени гласник РС”, број 51/14), који је ступио на снагу 12. маја 2014. године, Агенција за приватизацију је била дужна да у року од 120 дана повериоцима, што значи и запосленима и бившим запосленима, достави предлог за намирење потраживања, са роком од 30 дана за изјашњење. Законом је дата могућност да се поступци принудног извршења и принудне наплате против субјекта приватизације у реструктурирању, који нису покренути и који су прекинати до дана ступања на снагу члана 20ж Закона о приватизацији („Службени гласник РС”, бр. 38/01, 18/03, 45/05, 123/07, 123/07 - др. закон, 30/10 - др. закон, 93/12 и 119/12), могу наставити на основу захтева повериоца, по истеку рока за изјашњење.

Одредбама новог закона о приватизацији („Службени гласник РС”, број 83/14), који је ступио на снагу 13. августа 2014. године, прописано је да ће Агенција за приватизацију у року од 60 дана од дана доношења одлуке о моделу приватизације евидентирати захтеве за исплату потраживања поверилаца, који су поднети у складу са Законом о изменама Закона о приватизацији („Службени гласник РС”, број 51/14), утврдити висину потраживања за сваког повериоца и сачинити предлог намирења потраживања које ће доставити повериоцима. Поступци принудног извршења и принудне наплате против субјекта приватизације који су били у реструктурирању могу се наставити, односно покренути, по истеку рока од 180 дана од дана истека рока за доношење одлуке о моделу приватизације субјекта приватизације.

Имајући у виду наведено, као и констатације из Редовног годишњег извештаја Заштитника грађана, указујемо и на следеће:

Даном ступања на снагу Закона о приватизацији, престаје да важи Закон о приватизацији („Службени гласник РС” бр. 38/01, 18/03, 45/05, 123/07, 123/07 - др. закон, 30/10 - др. закон, 93/12, 119/12, 51/14 и 52/14 - УС) и прописи донети на основу тог закона, осим члана 11. Уредбе о поступку и начину реструктурирања субјеката приватизације („Службени гласник РС” бр. 52/05, 96/08, 98/09, 44/13 и 59/13) који остаје на снази до спровођења поступка продаје субјеката приватизације који су на дан ступања на снагу овог закона били у реструктурирању.

Како Закон не познаје реструктурирање у поступку приватизације, чланом 91. став 1. Закона прописано је да ће, у року од 15 дана од дана ступања на снагу Закона, Агенција обавестити регистар надлежан за упис привредних субјеката о субјектима приватизације који су се на дан ступања на снагу Закона налазили у поступку реструктурирања, а у складу са ставом 2. истог члана надлежни регистар из става 1. је дужан да по службеној

дужности изврши брисање ознаке „у реструктурирању“ из пословног имена субјекта приватизације.

У складу са чланом 18. Закона, дана 15. августа 2014. године, Агенција за приватизацију објавила је јавни позив за прикупљање писама о заинтересованости за све субјекте приватизације из свог портфеља, међу којима су и субјекти приватизације који су били у поступку реструктурирања. Рок за прикупљање писама о заинтересованости по овом јавном позиву истекао је 15. септембра 2014. године.

Агенција за приватизацију је у складу са чланом 21. Закона обавестила Министарство, ради даљег поступања у смислу евентуалног доношења одлуке о моделу и методу приватизације или покретања стечаја.

Наиме, чланом 94. став 1. Закона, прописано је да ће, у року од 60 дана од дана доношења одлуке о моделу приватизације у смислу тог закона, захтеве за исплату потраживања поверилаца, који су поднети у складу са Законом о изменама Закона о приватизацији („Службени гласник РС“, број 51/14), Агенција евидентирати и утврдити висину потраживања за сваког повериоца и сачинити предлог за намирење потраживања које ће доставити повериоцима.

Чланом 94. став 6. Закона прописано је да се одредбе члана 94. Закона неће примењивати на субјекте приватизације за које Агенција, на основу акта Владе, донесе одлуку о покретању стечаја, као и на субјекте приватизације за које је Агенција дала сагласност на унапред припремљени план реорганизације.

Након доношења одлуке о моделу приватизације, Агенција за приватизацију ће предузети даље активности на начин и у роковима одређеним Законом.

### **3. Министарство пољопривреде и заштите животне средине**

Министарству пољопривреде и заштите животне средине, упућено је десет препорука, од чега су две препоруке извршене а осам препорука није извршено.

Законом о министарствима („Службени гласник РС“, број 44/14), образовано је Министарство пољопривреде и заштите животне средине, које је преузело од Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде запослене и постављена лица, као и права, обавезе, предмете, опрему, средства за рад и архиву за вршење надлежности у области пољопривреде, шумарства и водопривреде и од Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине запослене и постављена лица, као и права, обавезе, предмете, опрему, средства за рад и архиву за вршење надлежности у области заштите животне средине.

Такође, на основу тог закона, Агенција за заштиту животне средине од Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине преузима запослене и постављена лица, као и права, обавезе, предмете, опрему, средства за рад и архиву за обављање послова утврђених тим законом. Министарство пољопривреде и заштите животне средине преузело је од Министарства природних ресурса, рударства и просторног планирања запослене и постављена лица, као и права, обавезе, предмете, опрему, средства за рад и архиву, који су потребни за вршење надлежности у области заштите природе (национални паркови, биодиверзитет, заштићена подручја).

Поводом еколошког проблема насталог радом топионице олова у Зајачи, Заштитник грађана упутио је осам препорука Министарству енергетике, развоја и заштите животне средине с циљем да се врати станица за узорковање ваздуха која је уклоњена 15. јануара 2013. године, да се спроводи свакодневно узорковање ваздуха и анализа загађености док за тим постоји потреба, да се редовно врши узорковање површинских и подземних вода, пијаће воде и земљишта и спроводи анализа загађености, да се резултати анализе загађености ваздуха, воде и земљишта редовно, а највише у интервалима од седам дана објављују на интернет страници Агенције за заштиту животне средине, као и да то министарство редовно, а најмање једном месечно, извештава становнике места Зајача о резултатима анализе загађености воде, ваздуха и земљишта на начин договорен са органима града Лознице и представницима становника места Зајача.

С тим у вези, указујемо да Агенција за заштиту животне средине је 23. марта 2013. године наставила са узорковањем ваздуха одређивањем масених концентрација суспендованих честица PM10 и анализом на садржај тешких метала пошто је Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине обезбедило средства за наставак мониторинга квалитета ваздуха.

Агенција за заштиту животне средине је наставила са перманентним узорковањем ваздуха и вршењем потребних анализа.

У вези са констатацијом Заштитника грађана да препорука која се односи на редовно вршење узорковања површинских и подземних вода, пијаће воде и земљишта и спровођење анализе загађености није извршена, истичемо да у програму систематског праћења квалитета површинских вода (мониторинг) не постоји ни један профил у близини предметне локације, тако да овај део сливног подручја не може бити обухваћен редовним програмом мониторинга. Агенција за заштиту животне средине нема законску обавезу спровођења мониторинга земљишта. Ангажовање Агенције на праћењу квалитета земљишта у околини индустријског комплекса рудника и топионице „Зајача” је реализовано у оквиру успостављања капацитета за праћење стања земљишта и за потребе израде индикатора који се односе на управљање контаминираним локацијама и израду Инвентара контаминираних локација. Анализу садржаја тешких метала у земљишту радила је Национална лабораторија Агенције која је у процесу акредитације метода за анализу поменутих параметара. Резултати анализа објављени су на сајту Агенције.

Што се тиче површинских вода, крајем године Влада доноси Уредбу о утврђивању годишњег програма мониторинга статуса вода за наредну годину (која се утврђује у складу са финансијским могућностима) и доставља Агенцији за заштиту животне средине на реализацију. Не постоји законска обавеза Министарства да врши редовне анализе подземних вода. Системско праћење квалитета земљишта регулисано је Уредбом о програму системског праћења квалитета земљишта, („Службени гласник РС”, број 88/10) индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма. Републички инспектори за заштиту животне средине налажу узорковање и анализу земљишта у случају удесних ситуација.

Расположиви подаци систематског праћења квалитета ваздуха у Зајачи, са резултатима анализа на садржај тешких метала – са нагласком на садржај олова, се сагласно динамици узорковања и анализа као и у Државној мрежи иако није њен саставни део, објављују на почетној страници сајта Агенције. Подаци о ванредној извршеној контроли квалитета вода се налазе на сајту Агенције за заштиту животне средине: <http://www.sepa.gov.rs/index.php?menu=320&id=2015&akcija>ShowExternal> у посебном

хиперлинку „Информације о хаваријском загађењу вода” који је формиран за извештавање јавности. Ова информација је постављена 11. фебруара 2014. године и из исте се види да је дана 31. јануара 2014. године извршено ванредно узорковање воде реке Штире на профилу Зајача, општина Лозница, по налогу директора Агенције за заштиту животне средине. Резултати анализе су у складу са законом достављени Републичкој водној инспекцији која налаже мере у складу са надлежношћу. Републички водни инспектор, извршио је преглед дана 13.02.2014. године, о чему је сачињен Записник број: 270-325-010/2014-07 на лицу места у Лозници код Концерн „Фармаком” М.Б. Шабац - Рудници и топионица А.Д. „Зајача” Лозница, а истим је контролисано издавање водних аката, коришћење воде за Погон за производњу и рафинацију олова и испуштање отпадних и атмосферских вода са погона, као и атмосферских вода из рудника антимонона који није у експлоатацији. Концерн „Фармаком” М.Б. Шабац - Рудници и топионица А.Д. „Зајача” Лозница не ради од 06.02.2015. године - у стечају је.

У поступку припреме и израде техничке документације за санацију, затварање и рекултивацију депоније јаловине, на катастарским парцелама број 508/3, 508/4 и 501 КО Зајача у Зајачи, општина Лозница, издато је Решење о водним условима број: 325-05-1159/2011-07, од 27.02.2012. године, подносиоцу захтева: Концерн „Фармаком” М.Б. Шабац - Рудници и топионица А.Д. „Зајача” Лозница. Такође, донет је Закључак, број: 325-04-00289/2014-07, од 26.08.2014. године, којим се одбацује захтев поднет од стране Концерн „Фармаком” М.Б. Шабац - Рудници и топионица А.Д. „Зајача” Лозница, којим се тражи издавање водне сагласности на техничку документацију пројекта санације, затварања и рекултивације депоније јаловине из топионице у Зајачи. За сада не постоје услови за реализацију назначеног решења имајући у виду да је над Концерном „Фармаком” М.Б. отворен стечајни поступак.

Инспектор за заштиту животне средине је донео решење 11.02.2014 године којим је оператеру КОНЦЕРН ФАРМАКОМ М.Б. ШАБАЦ – РУДНИЦИ И ТОПИОНИЦА АД ЗАЈАЧА ЛОЗНИЦА, наложено да ангажује овлашћену установу и одмах изврши анализу отпадних вода, као и да у наредном периоду, такође преко овлашћене установе, врши испитивање квалитета отпадних вода, сагласно Правилнику о минималном броју испитивања квалитета отпадних вода („Службени гласник СРС“ бр.47/83,13/84). Извештаје о извршеним мерењима квартално да доставља Јавном водопривредном предузећу, надлежном републичком инспектору заштите животне средине и Агенцији за заштиту животне средине, у року од 15 дана од дана узимања узорка, сагласно члану 99. Закона о водама.

Узимајући у обзир чињеницу да Концерн „Фармаком” М.Б. Шабац током 2013. године није вршио редовне анализе отпадних вода сагласно Правилнику о минималном броју испитивања квалитета отпадних вода („Сл. гласник СРС“, бр. 47/83 и 13/84) и није извештавао у складу са чланом 99. Закона о водама, поступајући инспектор је суду за прекршаје у Лозници поднео прекршајну пријаву по којој је поступак у току.

У вези са констатациојом Заштитника грађана да препорука која се односи на динамику и начин извештавања од тог министарства није извршена, истичемо да је Агенција за заштиту животне средине више пута месечно расположиве податке о квалитету ваздуха у Зајачи допуњавала на сајту Агенције, на адреси: <http://www.sepa.gov.rs/index.php?menu=320&id=2014&akcija>ShowExternal>, и о томе обавештавала инспектора за животну средину у Лозници који је те податке преузимао.

Поред наведеног, Заштитник грађана упутио је препоруке да Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине и Министарство здравља, заједно са министарствима надлежним за послове пољопривреде, шумарства и водопривреде и природних ресурса, рударства и просторног планирања, Институтом за јавно здравље „Др Милан Јовановић Батут“, Заводом за јавно здравље у Шапцу, другим здравственим и јавно-здравственим и научно-истраживачким установама, градом Лозницом, представницима оператера и представницима становништва места Зајача, предузму мере ради заштите здравља становништва и животне средине.

У вези са констатацијом Заштитника грађана да препорука која се односи на успостављање механизма сталног мониторинга загађености воде, ваздуха и земљишта и емисија загађујућих материјама није извршена, напомињемо да је стални мониторинг загађености ваздуха Агенција за заштиту животне средине успоставила и спроводила. За стални мониторинг загађености воде и земљишта у Зајачи Агенција није надлежна. За достављање емисије загађујућих материја обавезан је оператер. Обавеза оператера је да прати емисију загађујућих материја у води, ваздуху и земљишту преко овлашћене стручне организације у складу са законским прописима.

У вези са констатацијом да препорука која се односи на планирање и изградњу објеката и инсталација које обезбеђују трајна и безбедна решења за уклањање загађујућих и опасних материја није извршена, указујемо да су за 2015. и 2016. годину обезбеђена финансијска средства за Пројекат „Санација, затварање и рекултивација депоније јаловине (шљаке) из топионице у Зајачи“. За ове намене су у Закону о буџету Републике Србије за 2015. годину планирана и обезбеђена средства у висини од 118.635.000,00 динара, док је за 2016. годину, за исте намене, планирано 76.110.000,00 динара.

Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине је одговорило Заштитнику грађана, да се редовно прате аерозагађења на простору који се помиње, као и то да републичка инспекција Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине није надлежна за: изворишта воде, експлоатацију минералних сировина, загађеност пољопривредног земљишта, реципијенте, здравље становништва, пољопривредне производе, домаће животиње, као и безбедност и здравље на раду. Све наведено је у надлежности других инспекцијских органа и локалне самоуправе.

Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине је расписало јавну набавку мале вредности за „Извођење хидрографевинских радова на депонији јаловине (шљаке) из топионице у Зајачи“. Поменута јавна набавка је завршена и закључен је уговор. У циљу даљег решавања проблема загађења животне средине у Зајачи, планирана су средства у буџету Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине у 2014. години.

У вези са констатацијом да препорука која се односи на редовно и целовито обавештавање заинтересоване јавности о резултатима мониторинга загађености животне средине није извршена, указујемо да Агенција за заштиту животне средине перманентно објављује све расположиве резултате стања животне средине у Зајачи, а нарочито стање загађености ваздуха са анализама на садржаје тешких метала, посебно олова. Агенција за заштиту животне средине све расположиве податке је презентовала на свом сајту, а чиниће то и даље.

Управи за ветерину Заштитник грађана упутио је две препоруке.

Поводом препоруке да Управа за ветерину Момчила Цветковића, државног службеника у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде, Управе за

ветерину, распореди, односно врати на радно место шефа одсека републичке ветеринарске инспекције за Јабланички округ или на више руководеће место, уз његову сагласност, указује се да будући да је Момчило Цветковић, по Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству пољопривреде и заштите животне средине број: 110-00-78/2014-09 од 20.08.2014. године, на који је Влада Републике Србије дала сагласност Закључком 05 број: 110-9438/2014 од 26. августа 2014. године и који је ступио на снагу 3. септембра 2014. године, распоређен на радно место руководиоца Групе ветеринарске инспекције за здравствену заштиту и добробит животиња у Одсеку ветеринарске инспекције Лесковац, у звању самосталног саветника, са коефицијентом 3,49, што одговара његовом коефицијенту пре доношења решења Жалбене комисије Владе број: 112-01-948/2011-01 од 23.12.2011. године и број: 112-01-249/2014-01 од 16. јуна 2014. године, као и да је у току закључење Споразума о накнади штете – исплати заостале зараде Момчилу Цветковићу за период од 1. јуна 2011. године до дана исплате, о чему ће Заштитник грађана бити обавештен.

Поводом препоруке да Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде утврди који су сви руководиоци и запослени у Министарству учествовали у неправилностима које су утврђене актом Заштитника грађана и против њих предузме законом прописане, а по оцени Министарства одговарајуће мере, указујемо да Управа за ветерину још увек испитује наводе имајући у виду да је у току 2013. године три пута долазило до промене руководства у Управи.

#### **4. Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре**

Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре није упућена ниједна препорука.

Републичка агенција за становање примила је једну препоруку, која није извршена.

Имаоци јавних овлашћења су:

1. Републичка агенција за становање,
2. Републичка агенција за просторно планирање,
3. Агенција за безбедност саобраћаја,
4. Агенција за управљање лукама,
5. Јавно предузеће „Путеви Србије“,
6. „Железнице Србије“ а.д. и
7. Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије.

Републичка агенција за становање није извршила препоруку Заштитника грађана из 2013. године, из разлога што није било финансијских средстава одређених у те сврхе, што је претпоставка за иницирање програма од стране Републичке агенције за становање којим би се градили објекти за становање у заштићеним условима.

ЈП „Путеви Србије“, Републичка агенција за просторно планирање, Агенција за безбедност саобраћаја, Агенција за управљање лукама, „Железнице Србије“, а.д. и Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије, нису примили ниједну препоруку.

## 5. Министарство рударства и енергетике

Министарству надлежном за послове рударства и енергетике упућено је 10 препорука, од чега је девет извршено, а једна препорука није извршена из разлога што Министарство рударства и енергетике више није надлежно за поступање по препоруци, односно надлежно министарство за поступање по тој препоруци је Министарство пољопривреде и заштите животне средине.

Имаоцу јавних овлашћења упућена је једна препорука која није извршена с обзиром да рок за извршење још тече.

Ресори рударства и енергетике су у периоду од 1. јануара 2013. године до 1. децембра 2014. године припадали различитим министарствима. Од 1. јануара 2013. године до 26. априла 2014. године ресор енергетике припадао је Министарству енергетике, развоја и заштите животне средине, а ресор рударства Министарству природних ресурса, рударства и просторног планирања. Од 27. априла 2014. године оба ресора обједињена су у Министарству рударства и енергетике.

Разлози за непоступање по препорукама Заштитника грађана су:

Заштитник грађана је актом број 14-541/12 дел. број 15408 од 30. маја 2013. године утврдио да су у раду Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине и Министарства здравља начињени пропусти који се огледају у непредузимању мера контроле загађености животне средине настали радом топионице олова у месту Зајача, мера праћења здравља становништва тог места, а нарочито деце, и мера заштите животне средине. С тим у вези, Заштитник грађана упутио је препоруке наведеним министарствима, које се односе на предузимање мера у циљу редовне контроле загађености ваздуха, воде и земљишта у месту Зајача; на редовно извештавање становника овог места о резултатима анализе загађености воде, ваздуха и земљишта; на организовање и надгледање поновног испитивања концентрације олова у крви код деце која живе у Зајачи; те предузимање мера ради заштите здравља становништва и животне средине. Поводом наведеног указује се да је одредбама Закона о министарствима утврђен делокруг Министарства рударства и енергетике и Министарства пољопривреде и заштите животне средине. Сагласно том закону престало је да ради Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине. Одредбом члана 37. став 5. Закона утврђено је да Министарство пољопривреде и заштите животне средине преузима од Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине запослене и постављена лица, као и права, обавезе, предмете, опрему, средства за рад и архиву за вршење надлежности у области заштите животне средине. Дана 24. јула 2014. године, Министарство рударства и енергетике записнички је предало „Пројекат санације, затварања и рекултивације депоније јаловине (шљаке) из топионице у Зајачи“ Института Кирило Савић, Министарству пољопривреде и заштите животне средине. Имајући у виду наведено, надлежно министарство за поступање по препорукама сада је Министарство пољопривреде и заштите животне средине, а не, Министарство рударства и енергетике.

Заштитник грађана је актом број 69-1387/14 дел. број 32997 од 12. новембра 2014. године утврдио да када изградња неког објекта од утицаја на животну средину буде испланирана, а не почне одмах, већ прође дужи временски период и у међувремену дође до битне промене околности (нпр. близина насеља и објеката у којима бораве људи), несврсисходно је отпочети изградњу таквог објекта без разматрања ревизије планског акта и сагледавања измењеног фактичког стања на терену. Због наведеног, Заштитник грађана

упутио је препоруку Министарству пољопривреде и заштите животне средине и Ј.П. „Електромрежа Србије“ да у транспарентном поступку, уз пуно информисање јавности, а посебно заинтересованих грађана, изврше поновну процену утицаја свог пројекта на животну средину. У вези са наведеним указујмо да рок за поступање још увек није протекао. О поступању по препоруци Ј.П. „Електромрежа Србије“ благовремено ће обавестити Заштитника грађана.

Поводом навода Заштитника грађана да није успостављен адекватан и делотворан двостепени поступак у заштити права купаца енергената као добара од општег економског интереса и да привредна друштва за дистрибуцију електричне енергије не поступају у складу са Законом о енергетици и Уредбом о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом и тиме наносе велику материјалну штету грађанима, указујемо да је двостепени поступак у заштити права купаца прописан Законом о заштити потрошача. Такође, отварањем тржишта привредна друштва за дистрибуцију електричне енергије биће приморана да поступају у свему у складу са цитираним прописима јер ће у супротном грађани моћи да се одреде за конкурента привредна друштва.

Заштитник грађана упутио је препоруку Министарству енергетике, развоја и заштите животне средине која се односи на питање енергетски заштићеног купца.

Влада је, на предлог министарства надлежног за послове енергетике, на основу члана 149. Закона о енергетици, донела Уредбу о енергетски заштићеном купцу („Службени гласник РС”, бр. 57/11, 80/11 - исправка, 93/12 и 124/12) а затим на основу члана 149. Закона о енергетици и члана 46. став 2. Закона о трговини („Службени гласник”, РС, бр.53/10 и 10/13) донела и Уредбу о енергетски заштићеном купцу, односно угроженом купцу топлотне енергије („Службени гласник РС”, број 90/13).

У складу са одредбама Уредбе и прописаним критеријумима корисници права на новчану социјалну помоћ и дечији додатак, који су то право остварили по прописима којима се уређује социјална заштита, стижу статус енергетски заштићеног купца без подношења захтева, на основу података којима располаже министарство надлежно за послове социјалне заштите, а остали, поступак покрећу подношењем захтева са потребним доказима. Наведеном уредбом је према утврђеним критеријумима за стицање статуса енергетски заштићеног купца одређен вид економске помоћи домаћинствима, која ће у условима отварања тржишта енергије и гаса и довођења цена енергената на економски ниво, омогућити домаћинствима задовољење минимума потреба за енергијом без надокнаде, па тако само испуњење услова да је члан домаћинства особа са инвалидитетом није довољан услов за стицање статуса енергетски заштићеног купца. При утврђивању укупних прихода домаћинства, право на додатак за помоћ и негу другог лица, остварен по било ком основу и увећани додатак за помоћ и негу другог лица, дечији додатак, родитељски додатак, накнаде за телесно оштећење, акције без накнаде, примања по основу ученичког и студентског стандарда, отпремнине за одлазак у пензију, примања по основу награда, примања по основу накнаде штете, осим накнаде штете у виду ренте, новчана помоћ за оспособљавање, преквалификацију и доквалификацију, обуку и припрему запошљавања и повремене помоћи намењене заштити животног стандарда одређених категорија грађана, не узимају се у обзир приликом остваривања права на новчану социјалну помоћ, тако да се не узимају у обзир ни при стицању статуса енергетски заштићеног купца, односно угроженог купца у поступку који се покреће подношењем захтева надлежној јединици локалне самоуправе. Током примене прописа уочено је да је потребно на другачији начин уредити институт енергетски заштићеног



купца (круг лица која могу стећи тај статус, критеријуми), а односи се на домаћинства, чијем члану може бити угрожен живот или здравље обуставом или ограничењем испоруке електричне енергије или природног гаса због здравственог стања, инвалидности или физичке неспособности без обзира на социјални статус домаћинства.

Прихватајући предлог Заштитника грађана да треба извршити усклађивање Уредбе о енергетски заштићеном купцу, односно кориснику топлотне енергије, са Законом о енергетици и како би се створио један заокружен правни систем који ће уредити положај лица којима обуставом или ограничењем испоруке електричне енергије или природног гаса због здравственог стања, инвалидности или физичке неспособности може бити угрожен живот или здравље, као лица са статусом енергетски заштићеног купца, Министарство је у поступку усклађивања ранијег Закона о енергетици са Трећим енергетским пакетом Европске уније, Директивама о електричној енергији и Директивама о гасу, предложило доношење новог закона. Народна скупштина је донела Закон о енергетици („Службени гласник”, РС, број 145/14). Одредбом члана 2. став 1. тачка 23. Закона о енергетици даје се нова дефиниција енергетски угроженог купца: „енергетски угрожени купац је домаћинство које због социјалног статуса или здравственог стања, у складу са овим законом, има право на снабдевање под посебним условима“. Одредбом члана 10. ближе се уређује институт енергетски угроженог купца. Ставом 4. наведеног члана прописује се да статус енергетски угроженог купца на сопствени захтев може стећи и домаћинство чијем члану због здравственог стања обуставом испоруке електричне енергије или природног гаса може бити угрожен живот или здравље, што се доказује на начин ближе прописан актом из става 8. овог члана. На основу Закона о енергетици донеће се прописи којима ће се ближе уредити статус енергетски угроженог купца. О томе да је поступило по предлогу, то министарство ће обавестити Заштитника грађана.

Поводом навода Заштитника грађана да Агенција за енергетику треба да, обезбеђујући приступ систему, посвети посебну пажњу контроли времена које је потребно оператерима система да изврше прикључење на систем односно отклањање квара у случају прекида испоруке електричне енергије, указујемо да Агенција за енергетику Републике Србије, прати податке о квалитету испоруке електричне енергије и природног гаса од 2009. године. На основу одредаба Закона о енергетици („Службени гласник РС”, бр. 57/11, 80/11 - исправка, 93/12 и 124/12), Агенција за енергетику донела је Правила о праћењу техничких и комерцијалних показатеља и регулисању квалитета испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом („Службени гласник РС”, број 2/14). Наведеним правилима уређује се начин праћења техничких и комерцијалних показатеља квалитета испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом, на начин прописан законом и прописима донетим на основу тог закона. У складу са овим правилима оператор преносног и дистрибутивног система електричне енергије, оператор транспортног и дистрибутивног система природног гаса, јавни и резервни снабдевач прате начин и рокове у којима извршавају обавезе од утицаја на квалитет испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом прописане законом који уређује област енергетике и прописима донетим на основу овог закона. Наведени енергетски субјекти податке о праћењу показатеља квалитета испоруке, односно снабдевања електричном енергијом и природним гасом исказује по позицијама датим у табелама за сваки квартал календарске године и достављају их Агенцији најкасније последњег дана у месецу који следи након периода праћења.

Агенција ће нова правила, усклађена са Законом о енергетици („Службени гласник РС”, број 145/14) донети у року од једне године од дана ступања на снагу тог закона.

## **6. Министарство трговине, туризма и телекомуникација**

Министарству трговине, туризма и телекомуникација, односно раније Министарству спољне и унутрашње трговине и телекомуникација, није упућена ниједна препорука.

Међутим, Заштитник грађана указао је на потребу предузимања мера ради спровођења Стратегије о заштити потрошача у периоду од 2013. до 2018. године и активности на припреми и усвајању Закона о заштити потрошача којим би била створена правна основа за учешће представника удружења потрошача у експертским групама које делују у области енергетике а у раду регулаторних, контролних и управљачких структура државног сектора. С тим у вези, у току 2013. године покренута је јавна расправа ради прибављања мишљења стручне и шире јавности о Нацрту стратегије заштите потрошача за период 2013-2018. година, коју је Национални савет за заштиту потрошача усвојио на другој седници одржаној 20. фебруара 2013. године. Јавна расправа је трајала од 28. фебруара до 20. марта 2013. године. Стратегија о заштити потрошача са Акционим планом (у даљем тексту: Стратегија), усвојена је јула 2013. године. У току 2013. године спровођене су јавне расправе о Нацрту закона о изменама и допунама Закона о заштити потрошача, а у 2014. години и донет је Закон о заштити потрошача („Службени гласник РС”, број 62/14).

На реализацији Стратегије, током 2013. и 2014. године предузето је низ мера и активности.

У складу са Акционим планом за спровођење Стратегије донет је Закон о заштити потрошача којим су прецизиране надлежности локалне самоуправе у заштити потрошача, овлашћења органа за надзор над тржиштем у области заштите потрошача, а створен је и правни основ за учешће потрошача у раду трговаца електричном енергијом – јавног снабдевача; одржано је шест седница Националног савета за заштиту потрошача, од тога су четири одржане током 2013. године; спроведена је анкета и урађено је национално истраживање о познавању права потрошача у Србији током 2013. године, како би се израдила упоредна анализа са истраживањем из 2011. године; организован је и обележен Светски дан права потрошача у сарадњи са удружењима потрошача; континуирано се унапређује интернет странице [www.zastitapotrosaca.gov.rs](http://www.zastitapotrosaca.gov.rs) као платформа за пружање информација потрошачима, трговцима и другим актерима и средства за интерактивну комуникацију; на конкурс за финансирање програма од јавног интереса у области заштите потрошача додељена су средства удружењима за заштиту потрошача са циљем унапређења заштите потрошача у Републици Србији; у оквиру ИПА 2009 ПК Јачање заштите потрошача у Србији, израђена је Студија о електронској трговини и заштити потрошача на дигиталном тржишту у Србији, Студија о одрживој производњи и потрошњи, Студија о заштити колективних интереса потрошача, Студија о механизмима за вансудско решавање потрошачких спорова; одржана су три семинара (на тему Трговци и потрошачи на којима је учествовало укупно 58 представника привредних субјеката) и радионице (на тему Управљање пројектима, Јачање мрежа удружења, Поступање по

пријавама потрошача); израђен је приручник за потрошачке консултанте (Поступање по правима потрошача); израђен је Национални регистар пријава потрошача који представља информациону платформу за пријем и решавање приговора потрошача, као и анализу података.

Дана 17. јула 2014. године, упућен је захтев надлежним институцијама и партнерима да доставе допуњени Акциони план за реализацију Стратегије, у смислу дефинисања индикатора за праћење напретка у остваривању циљева и навођења реализованих мера у периоду од јула 2013. године до јула 2014. године.

По питањима израде Националног програма заштите угрожених потрошача у услугама од општег економског интереса, а у вези са почетком примене Закона о заштити потрошача (22. септембар 2014. године), Влада ће на предлог министра надлежног за одговарајућу област, ближе уредити критеријуме за дефинисање угрожених потрошача и специфичне услове за обезбеђивање услуга од општег економског интереса (члан 84. Закона), односно на предлог министра за одговарајућу област, донети програм заштите угрожених потрошача у тој области (члан 85. Закона).

Имајући у виду наведено, програм заштите угрожених потрошача није у надлежности једне институције, односно једног органа државне управе. Тако је у 2013. години, Министарство рударства и енергетике предложило доношење Уредбе о енергетски заштићеном купцу, односно угроженом купцу топлотне енергије („Службени гласник РС”, број 90/13). У изради наведене уредбе учествовали су и представници Министарства трговине, туризма и телекомуникација.

У вези са наводима Заштитника грађана да сви директни и индиректни корисници буџетских средстава треба да своје новчане обавезе према грађанима утврђене правноснажним судским одлукама извршавају добровољно, указујемо да Министарство, сходно расположивим буџетским средствима, извршава своје обавезе утврђене правноснажним судским одлукама. Такође, Министарство спорне односе решава и на основу члана 193. Закона о парничном поступку, односно споразумом о мирном решењу спора, које у име Министарства са супротном страном закључује Државно правобранилаштво, на који начин се ефикасно и брже, а сврсисходно, решавају узајамна права и обавезе, и такође смањују трошкови поступка који би се водио пред надлежним судовима, укључујући и скраћивање периода за који би се евентуално обрачунавале камате.

Имајући у виду судске спорове који су као већ започети или у фази одлучивања другостепеног судског органа, преузети од министарстава чију је надлежност преузело Министарство трговине, туризма и телекомуникација, као и чињеницу да неки спорови покренути након и у вези са престанком постојања Државне заједнице Србија и Црна Гора (већином спорови за утврђивање законитости престанка радног односа), још увек нису правноснажно окончани, указујемо да је приликом планирања буџетских средстава за судске трошкове и пенале, тешко утврдити колика би обавеза органа државне управе била у случају да суд утврди незаконитост акта којим је утврђен престанак радног односа, из којих разлога се поступање по правноснажним судским одлукама може спровести једино у извршном поступку.

Министарство, у случајевима понављања поступака, у свему поступа по правним схватањима и ставовима другостепених органа. Резултат таквог поступања је да у 95% случајева или не буде покренут поступак пред надлежним судом или поступајући суд, када је покренут поступак, одбацује тужбе и потврђује законитост акта који тужена страна оспорава.

Ради побољшања положаја грађана Министарство предузима мере за боље информисање грађана преко свог сајта, објављивањем закона и других прописа, упутстава и процедура које се примењују у оквиру делокруга Министарства, образаца за подношење захтева за остваривање права грађана, активности и предузетих мера у области развоја традиционалних заната, облика и начина борбе против дигиталног насиља, облика угрожености деце у коришћењу савремених информационих технологија и начина борбе против истих (сајт опција „Клици безбедно“, „Инфо клик“), могућности и начина образовања и стицања знања школске популације у области савремених информационих технологија (сајт опција „Дигитални час“), могућности и начина на који грађани могу приступити најважнијим садржајима који се односе на електронске услуге, односно како могу користити савремене сервисе и услуге као што су е-пословање, е-банкарство, е-трговина, е-образовање, е-здравство (сајт опција „Е-управа“), процеса и поступка дигитализације и с тим у вези информација о додели и условима за доделу бесплатног сет топ бокса (СТБ) за најугроженије грађане, информација о производима за које је утврђено да су небезбедни (сајт опција „Непро“), бројева телефона инспекцијских служби на које грађани могу пријавити неправилности како у раду привредних субјеката, тако и у раду инспектора, као и информација у области туризма (сајт опција „Туризам“).

## 7. Министарство правде

Министарству правде упућено је осам препорука, од чега је седам препорука извршено а једна препорука није извршена.

Дирекцији за управљање одузетом имовином и Управи за сарадњу с црквама и верским заједницама, није упућена ниједна препорука Заштитника грађана. Управи за извршење кривичних санкција упућене су четири препоруке, по којима је поступљено.

У вези са препоруком, број 19-3817/12 од 30. априла 2014. године, која је упућена Министарству поводом притужби Кастриота Жубија из Приштине, Гезима Саде из Ђаковице и Боже Трмчића из Пријепоља, указујемо да наведена препорука није извршена у целости, и то из разлога што је процедура израде акта којим ће се уредити поступање Комисије за утврђивање штете и врсти и висини накнаде лицима неосновано осуђеним и неосновано лишеним слободе још увек у току. Министарство је предузело све потребне радње у оквиру своје надлежности, како би се притужиоцима омогућило да остваре своја права у складу са законом.

У вези са питањем „несталих беба“, Заштитник грађана објавио је 27. јула 2010. године „Извештај Заштитника грађана о случајевима тзв. „несталих беба“ са препорукама упућеним Министарству унутрашњих послова, Министарству здравља и Министарству за државну управу и локалну самоуправу. С тим у вези Заштитник грађана предложио је да Народна скупштина донесе посебан закон којим би било омогућено утврђивање коначне истине у овим случајевима.

Европски суд за људска права донео је пресуду у предмету бр. 21794/08, Зорица Јовановић против Србије, која је постала правоснажна 9. септембра 2013. године. Предмет Зорица Јовановић против Србије један је од предмета које су пред Европским судом за људска права покренули родитељи „несталих беба“, односно родитељи којима је речено да су им деца мртворођена или да су умрла у породилишту. Суд се при доношењу пресуде у великој мери ослонио на извештај Заштитника грађана. У том смислу се и препоруке из наведеног посебног извештаја на известан начин односе на делокруг рада Сектора за заступање Републике Србије пред наведеним судом, у чијој надлежности је и извршавање пресуда Европског суда за људска права.

Република Србија је овом пресудом обавезана да гђи Јовановић исплати одређену суму на име накнаде нематеријалне штете и трошкова поступка. Поред тога, Република Србија је обавезана да у року од годину дана од датума када ова пресуда постане правоснажна „предузме све одговарајуће мере са циљем успостављања механизма“ под надзором независног тела „са одговарајућим овлашћењима које ће моћи да пружи поуздане одговоре у вези са судбином сваког детета и одговарајућу накнаду“ оним родитељима за које се утврди да су у ситуацији као што је или која је довољно слична ситуацији гђе Јовановић, пожељно путем доношења посебног закона. Рок за извршење пресуде, односно за успостављање наведеног механизма, истекао је 9. септембра 2014. године.

У циљу извршења обавезе према пресуди Европског суда за људска права, Министарство здравља формирало је 3. фебруара 2014. године Посебну радну групу за утврђивање општих мера које ће омогућити родитељима наводно нестале новорођене деце да дођу до информације о њиховој стварној судбини у здравственим установама у Републици Србији, са задатком да утврди предлог општих мера и да га достави државним органима у чијем делокругу је поступање по пријавама ових родитеља, као и да прати спровођење предложених општих мера.

Радна група завршила је свој рад и у јулу доставила извештај министру здравља. Извештај је затим разматран и након консултација у којима су учествовали министар здравља, министар правде и министар унутрашњих послова, одлучено је да се актом Владе формира Комисија која ће бити надлежна за утврђивање истине о „несталим бебама“ и за одређивање накнаде где је то примерено, о чему је обавештен Комитет министара Савета Европе, као орган надлежан за надзор над извршењем пресуда Европског суда за људска права.

У међувремену су поново у више наврата одржани састанци са представницима удружења родитеља који захтевају доношење посебног закона и оспоравају могућност уређења овог питања путем комисије. Дана 25. децембра 2014. године, министри здравља и правде састали су се са представницима Удружења родитеља и договорено је да се ово питање реши доношењем посебног закона. С обзиром да је потребан консензус свих заинтересованих страна, планирано је укључивање академске заједнице, невладиног сектора, удружења родитеља, државних институција како би се расправила сва битна питања. Предлог закона би требао да буде припремљен до маја 2015. године.

У Закључку Народне скупштине поводом разматрања Редовног годишњег извештаја Заштитника грађана за 2013. годину, РС број 40 од 5. јуна 2014. године („Службени гласник РС”, број 60/14), оцењено је да је неопходно приступити извршавању пресуда Европског суда за људска права у Стразбуру, којима је утврђено право грађана на накнаду штете (тачка 4. став 1. Закључка). С тим у вези, чињеница је да се исплате на

основу пресуда и одлука Европског суда за људска права у Стразбуру извршавају у складу са расположивим материјалним средствима која се обезбеђују из буџета Републике Србије, а у складу са Уредбом о заступнику Републике Србије пред Европским судом за људска права („Службени гласник РС”, број 61/06 – пречишћен текст).

Накнаде на име нематеријалне штете исплаћују се преко државних органа који су довели до повреде Конвенције (нпр. за судове преко Високог савета судства, за тужилаштва преко Државног већа тужилаца, за повреде у поступању полиције преко Министарства унутрашњих послова). Ове исплате се врше у року од три месеца од дана објављивања одлуке односно у року од три месеца од дана правноснажности пресуде.

Проблем који је идентификован у погледу извршавања одлука Европског суда за људска права односи се на одлуке донете због неизвршења правноснажних пресуда домаћих судова донетих против предузећа са већинским друштвеним капиталом. Наиме, овим одлукама држава је обавезана да подносиоцима представки исплати накнаду на име нематеријалне и материјалне штете. Нематеријална штета се исплаћује преко Високог савета судства (због трајања поступка пред судовима). Износи на име материјалне штете (односно исплате по правноснажним али неизвршеним пресудама домаћих судова против друштвених предузећа) исплаћују се са посебне буџетске линије Министарства правде. Средства за ову намену често су недовољна.

Имајући и виду велики број поднетих представки које су Европском суду за људска права у Стразбуру поднели (бивши) запослени у предузећима са већинским друштвеним капиталом због неизвршених правноснажних пресуда домаћих судова које су донете у њихову корист, а против друштвених предузећа, Суд је донео низ одлука и пресуда у којима је утврдио одговорност државе због неизвршења правноснажних одлука које су донете у корист радника.

С обзиром на одлуке Европског суда за људска права у Стразбуру којима је утврђена одговорност државе за обавезе друштвених предузећа према (бившим) запосленима, држава је покушала на општи начин да уреди ово питање за сва она предузећа у којима радници нису наплатили своја дуговања од дужника - друштвених предузећа.

Донета је Уредба о евидентирању доспелих неизмирених обавеза друштвених предузећа по извршним пресудама за потраживања из радних односа („Службени гласник РС”, бр. 23/12 и 87/12) чији је циљ да се после добијања тачних и свеобухватних података о дуговањима, која друштвена предузећа имају према (бившим) запосленима, а на основу правноснажних пресуда домаћих судова, овај проблем реши на одговарајући начин у односу на сва лица која имају оваква потраживања. Уредбом је било предвиђено да у року од четири месеца (тачније до 5. августа 2012. године) повериоци доставе Агенцији за приватизацију своје пријаве потраживања. Међутим, како се испоставило да постоји велики број оних који тврде да имају правноснажне одлуке против друштвених предузећа, изменом Уредбе од 7. септембра 2012. године, продужен је рок за подношење пријава Агенцији до 31. децембра 2012. године. Након истека наведеног рока Министарство економије и финансија је требало у року од 90 дана (до краја марта 2013. године) да информише Владу о износу који је утврђен на основу поднетих пријава и да предложи одговарајуће мере у циљу измирења дуговања друштвених предузећа.

До данас практично, осим евидентирања потраживања радника према друштвеним предузећима није било промена у односу на ову ситуацију, а Европски суд је наставио да држави доставља стотине сличних предмета са предлогом за закључење поравнања на

основу кога се држава обавезује да исплати подносиоцима представки по 2000 евра на име нематеријалне штете и износ досуђен домаћом правноснажном одлуком.

Пракса Уставног суда је усаглашена са праксом Европског суда за људска права, па и на основу одлука Уставног суда држава има обавезу да исплати подносиоцима уставне жалбе износе досуђене правноснажним судским пресудама.

У вези са тачком 4. став 1. Закључка која се односи на питања везана за суђење у разумном року, напомињемо да су у чл. 8а-8в Закона о уређењу судова („Службени гласник РС”, бр. 116/08, 104/09, 101/10, 31/11 - др. закон, 78/11- др. закон, 101/11 и 101/13) прописане одредбе о заштити права на суђење у разумном року. Ове одредбе прописане су у Закону о изменама и допунама Закона о уређењу судова из 2013. године („Службени гласник РС”, број 101/13). Тако је одредбом члана 8а овог закона прописано да странка у судском поступку која сматра да јој је повређено право на суђење у разумном року, може непосредно вишем суду поднети захтев за заштиту права на суђење у разумном року. Захтевом из става 1. овог члана може се тражити и накнада за повреду права на суђење у разумном року. Ако се захтев односи на поступак који је у току пред Привредним апелационим судом, Прекршајним апелационим судом или Управним судом, о захтеву одлучује Врховни касациони суд. Поступак одлучивања о захтеву из става 1. овог члана је хитан. Одредбом члана 8б овог закона прописано је да ако непосредно виши суд утврди да је захтев подносиоца основан, може одредити примерену накнаду за повреду права на суђење у разумном року и одредити рок у коме ће нижи суд окончати поступак у коме је учињена повреда права на суђење у разумном року. Накнада из става 1. овог члана исплатиће се из буџетских средстава Републике Србије опредељених за рад судова у року од три месеца од дана подношења захтева странке за исплату. Против решења о захтеву за заштиту права на суђење у разумном року може се поднети жалба Врховном касационом суду у року од 15 дана. Такође, одредбом члана 8в наведеног закона прописано је да се на поступак за заштиту права на суђење у разумном року и накнаде за повреду права на суђење у разумном року сходно примењују одредбе закона којим се уређује ванпарнични поступак.

Такође, у вези са том тачком закључка, напомињемо да је одредбом члана 89. став 3. Закона о Уставном суду („Службени гласник РС”, бр. 109/07, 99/11 и 18/13 - УС) прописано да ће одлуком којом се усваја уставна жалба Уставни суд одлучити и о захтеву подносиоца уставне жалбе за накнаду материјалне, односно нематеријалне штете, када је такав захтев постављен.

Имајући у виду измене напред наведених закона, указујемо се да се по наводима из тачке 4. став 1. Закључка већ поступа.

У вези са наводима из тачке 4. став 1. Закључка који се односе на обезбеђивање функционалности непосредног надзора над радом судке управе у складу са законом, чиме би се омогућило ефикасно поступање по притужбама грађана, указујемо да је, након састанка представника Министарства, односно Одељења за надзор у правосудним органима и запослених у служби Заштитника грађана, успостављена непосредна сарадња у сваком конкретном случају по притужбама грађана у циљу постизања бољих резултата који се односе на смањење броја притужби грађана. Резултат свега тога јесте само једна препорука Заштитника грађана на укупан број притужби у Министарству, по којој је благовремено поступљено.

Истичемо да је ефикасност у раду судова, која се односи на суђење у разумном року, већ почела да даје ефекте кроз примену нове одредбе члана 8а Закона о уређењу

судова која странкама у поступку пред судом омогућава обраћање непосредно вишим судовима у случајевима одуговлачења поступка.

У обављеним надзорима наглашава се потреба вођења посебних евиденција у судским управама (основане притужбе, одлуке Уставног суда по уставним жалбама, одлуке Европског суда за људска права) како би се, пре свега, председници судова непосредно упознали са поступцима који се одуговлаче.

У вези са тачком 4, став 2. Закључка, истичемо да је у току израда радне верзије Нацрта закона о бесплатној правној помоћи, чије доношење је планирано у 2015. години.

У вези са тачком 5. Закључка, којом се обавезује Влада на предузимање одговарајућих мера за побољшање положаја лица лишених слободе, на основу претходно прибављеног извештаја Управе за извршење кривичних санкција, у циљу унапређења законодавног оквира Републике Србије у области извршења кривичних санкција и потпуног усклађивања са правним тековинама Европске уније, указујемо да је у мају месецу 2014. године донет нови Закон о извршењу кривичних санкција („Службени гласник РС”, број 55/14), који се примењује од 1. септембра 2014. године. Тим законом уводи се нови институт-судија за извршење кривичних санкција и дефинише се улога, надлежност, организациони и процесни оквир за поступање судије за извршење. Увођењем судије за извршење кривичних санкција у наш правосудни систем, успоставља се делотворнија судска заштита и надзор над поштовањем права лица лишених слободе, с обзиром да је реч о специјализованим судијама при вишим судовима. Од ступања на снагу новог Закона о извршењу кривичних санкција одржано је низ едукативних семинара за судије за извршење кривичних санкција у сарадњи Министарства правде, Мисије ОЕБС-а у Републици Србији и Правосудне академије. На основу новог Закона о извршењу кривичних санкција у месецу септембру и октобру 2014. године, министар правде је донео подзаконске акте који ближе регулишу положај и поступање према лицима лишеним слободе у казнено поправним установама: Правилник о мерама за одржавање реда и безбедности у заводима за извршење кривичних санкција („Службени гласник РС”, број 105/14), Правилник о дисциплинском поступку према осуђеним лицима („Службени гласник РС”, број 79/14) и Правилник о кућном реду казнено поправних завода и окружних затвора („Службени гласник РС”, број 110/14).

У августу месецу 2014. године, Влада је усвојила Акциони план за спровођење Стратегије развоја система извршења кривичних санкција у Републици Србији до 2020. године („Службени гласник РС”, број 114/13), којим се, између осталог, прописују мере и активности Управе за извршење кривичних санкција у циљу побољшања услова смештаја за лица лишена слободе у складу са међународним стандардима.

У складу са тим, постиже се даљи развој система у циљу заштите друштва од криминалитета континуираним побољшањем услова у којима се санкције извршавају уз примену савремених достигнућа у третману осуђених у сврху њихове успешне реинтеграције у друштвену заједницу и смањења стопе поврата.

Управа за извршење кривичних санкција је током 2013. и 2014. године, извршила следећа инвестициона улагања у смештајне капацитете у заводима за извршење кривичних санкција:

У 2013. години, завршена је реконструкција два блока за смештај лица лишених слободе у Окружном затвору у Београду и једног блока за лечење соматских болесника у Специјалној затворској болници у Београду, као и Одељења појачаног надзора у КПЗ у Нишу. Извршена је и санација купатила у Окружном затвору у Београду (у Посебној



притворској јединици), Новом Саду и Ужицу, као и у КПЗ у Шапцу. У Окружном затвору у Неготину извршена је санација кухиње, трпезарије и осуђеничких соба, у Окружном затвору у Чачку реновирана је кухиња, а у Окружном затвору у Суботици преграђена су шеталишта, у складу са препоруком Заштитника грађана.

У марту месецу 2013. године, потписан је протокол о реализацији Пројекта „Унапређење квалитета смештаја и капацитета КПЗ за малолетнике у Ваљеву” између Министарства правде и државне управе и Мисије међународне менаџмент групе, тако да је у априлу 2014. године, започето са реконструкцијом објекта за смештај осуђених и изградњом једног новог објекта у складу са међународним стандардима. Паралелно са реконструкцијом организоваће се и обука особља у заводу за успостављање и примену савремених облика третмана према малолетницима. Средства су обезбеђена из донације Владе Краљевине Норвешке.

У октобру месецу 2013. године, отпочело се са радом у новим објектима за смештај малолетника у Васпитно поправном дому у Крушевцу, који су изграђени у складу са европским стандардима, а финансирани из донације ИПА претприступног фонда Европске Уније за 2007. годину.

У 2014. години наставило се са унапређењем услова смештаја лица лишених слободе према плану рада Управе, тако да су у новембру месецу завршене реконструкције по једног блока за смештај лица лишених слободе у Специјалној затворској болници у Београду и у Окружном затвору у Београду, у складу са препоруком Европског комитета за спречавање мучења и нељудског или понижавајућег поступања или кажњавања. У КПЗ у Нишу изграђена је физкултурна сала за осуђенике, а завршава се и реконструкција једног павиљона за смештај осуђеника. Крајем јула месеца 2014. године завршен је и један објекат за смештај осуђеника – капацитета за 50 лица у Окружном затвору у Суботици. Извршена је и реконструкција просторија у приземљу Одељења притвора у Казнено поправном заводу за малолетнике у Ваљеву у складу са препоруком Заштитника грађана.

Важно је истаћи да су обезбеђена средства из претприступне помоћи ЕУ за изградњу новог одељења полуотвореног и отвореног типа, као и реконструкцију целокупних смештајних капацитета у затвореном одељењу у Казнено поправном заводу за жене у Пожаревцу.

Поред средстава из буџета, фондова помоћи и донација, Управа спроводи и два пројекта изградње новог затвора у Панчеву за смештај 500 лица лишених слободе и новог затвора у Крагујевцу за смештај 400 лица лишених слободе, из средстава која су обезбеђена из кредита од Развојне Банке Савета Европе. Циљ ових пројеката је проширење затворских капацитета за смештај, у складу са критеријумима прописаним законом и међународним стандардима.

Спровођењем Стратегије за смањење преоптерећености смештајних капацитета у заводима за извршење кривичних санкција у Републици Србији у периоду од 2010. до 2015. године („Службени гласник РС”, бр. 53/10 и 65/11) и Акционог плана („Службени гласник РС”, број 90/11) постигнути су следећи резултати у 2013. години:

1. Број донетих одлука о условном отпусту осуђених у 2013. години је повећан у односу на 2012. годину, са 8% на 16% од укупног броја отпуштених лица са издржавања казне затвора;

2. Применом Закона о амнестији у току 2012. године отпуштено је са издржавања казне затвора 1228 лица, а у току 2013. године, отпуштено је 1221 лице;

3. У 2013. години извршено је 253 казни рада у јавном интересу и 14 условних осуда са заштитним надзором, 725 казни затвора без напуштања просторија у којима осуђени станује (тзв. кућни затвор), као и 44 мере за обезбеђење присуства окривљеног и несметано вођење кривичног поступка - забране напуштања стана (тзв. кућног притвора). Извршење кратких казни затвора у заводима за извршење кривичних санкција смањено је за 1/3 увођењем алтернативних видова кажњавања.

Важно је истаћи да поред активности које су усмерене на проширење смештајних капацитета, Управа спроводи и низ других мера у складу са препорукама Европског комитета против тортуре, нечовечног и понижавајућег поступања или кажњавања, како би се постигли трајнији ефекти у решавању проблема пренасељености. У складу са наведеним, бројно стање лица лишених слободe у казнено поправним установама одржава се на истом нивоу од око 10.200 лица, што је за 1100 лица мање у односу на број лица који се налазио у заводима крајем 2012. године.

Паралелно са применом наведених мера које се односе на осуђена лица и број притворених лица је смањен. Кретање броја притворених лица на дан (2010. године - 3.328 притвореника; 2011. године - 3.019 притвореника; 2012. године - 2.478 притвореника; 2013. године - 1.868 притвореника). Дакле, проценат притворених од укупног броја лица лишених слободe је 2010. године био 30%, крајем 2012. године пао је на 24,7 %, док крајем 2013. године, износи 18,5%. У току 2014. године приметан је даљи пад броја притворених лица, тако да се на дан 1. децембра 2014. године у заводима налазило 1624 притвореника.

Полазећи од препорука за побољшање система извршења кривичних санкција које су наведене у Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција из 2013. године, као и у Извештају Заштитника грађана и Националног механизма за превенцију тортуре, а у складу са Стратегијом развоја система извршења кривичних санкција у Републици Србији до 2020. године, напомињемо да ће Управа за извршење кривичних санкција и даље спроводити мере и активности у циљу остваривања следећих приоритета: даљег смањења преоптерећености смештајних капацитета у заводима, побољшања материјалних услова у затворима и положаја осуђених лица, поштовања људских права, здравствене заштите, успостављања нових програма третмана, обуке и стручног оспособљавања за осуђена лица, посебних програма за посебно осетљиве категорије, увођења савремених информационих и безбедносних система, ефикаснијег пост-пеналног прихвата, извршења алтернативних мера и санкција у већем обиму, као и унапређења обуке и стручног оспособљавања запослених.

У вези са тачком 6. Закључка, којом се указује на потребу да се изгради нормативни оквир за заштиту „узбуњивача“, истичемо да је Закон о заштити узбуњивача усвојила Народна скупштина, дана 25. новембра 2014. године. („Службени гласник РС”, број 128/14).

Надаље, важно је напоменути да је, сходно препорукама Заштитника грађана, дана 14. јануара 2014. године, донет Посебни протокол за правосуђе у случајевима насиља над женама у породици и партнерским односима (у даљем тексту: Протокол). Протокол је донет на основу Општег протокола о поступању и сарадњи установа, органа и организација у ситуацијама насиља над женама у породици и у партнерским односима који је усвојен Закључком Владе 05 Број 56-8645/2011 Владе од 24. новембра 2011. године.

Протокол је донет у циљу препознавања, спречавања, пружања правне и друге стручне помоћи женама жртвама насиља у породици и партнерским односима, унапређења сарадње са свим учесницима спречавања ове врсте насиља и стварања сигурнијег и праведнијег друштва заснованом на принципу обезбеђења недискриминаторског окружења и поверења жена жртва насиља у породици и партнерским односима у државне и друге органе у остваривању заштите и гарантованих права.

Протоколом се уређују питања имајући у виду: независну судску власт гарантовану Уставом, судски поступак и судске одлуке у случајевима насиља над женама у породици и партнерским односима, а које се заснивају на Уставу, закону, потврђеном међународном уговору и пропису, функцију јавних тужилаца да гоне учиниоце кривичних дела и других кажњивих дела у вези са случајевима насиља над женама у породици и партнерским односима, коју врше на основу Устава, закона, потврђеног међународног споразума и прописа донетог на основу закона.

## **8. Министарство државне управе и локалне самоуправе**

У складу са одредбама Закона о министарствима, Министарство државне управе и локалне самоуправе преузело је од Министарства правде и државне управе запослене и постављена лица, као и права, обавезе, предмете, опрему, средства за рад и архиву за вршење надлежности у области државне управе, а од Министарства регионалног развоја и локалне самоуправе преузело запослене и постављена лица, као и права, обавезе, предмете, опрему, средства за рад и архиву за вршење надлежности у области локалне самоуправе.

У току 2013. године од стране Заштитника грађана није било упућених препорука Министарству правде и државне управе и Министарству регионалног развоја и локалне самоуправе.

У 2014. години, у складу са преузетим делокругом Министарству државне управе и локалне самоуправе, није упућена ниједна препорука од стране Заштитника грађана.

Јединицама локалне самоуправе упућено 19 препорука, и то: општини Прешево упућено је 5 препорука, 3 су извршене; општини Јагодина, упућене су 2 препоруке, 2 су извршене; општини Нови Пазар, упућене су 3 препоруке, ниједна није извршена; општини Прибој, упућене су 3 препоруке, 2 нису извршене; општини Пријепоље, упућене су 3 препоруке, ниједна није извршена; општини Сјеница, упућене су 3 препоруке, 2 нису извршене.

Поводом препорука, које нису извршене, упућене наведеним локалним самоуправама у вези примене члана 115. Закона о националним саветима националних мањина („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 20/14 – УС и 55/14), Заштитник грађана је Министарству правде и државне управе упутио акт којим је тражено да се Министарство изјасни о правном статусу Националног савета бошњачке националне мањине. С тим у вези указујемо на то да Министарство води Регистар националних савета, а у надлежности Канцеларије за људска и мањинска права је финансирање националних савета. Средства за финансирање рада националних савета обезбеђују се из буџета Републике Србије, буџета аутономне покрајине и буџета јединице локалне самоуправе, донација и осталих

прихода. Поступак расподеле средстава из буџета Републике Србије за финансирање рада националних савета националних мањина који су уписани у Регистар националних савета националних мањина уређен је Уредбом о поступку расподеле средстава из буџета Републике Србије за финансирање рада националних савета националних мањина („Службени гласник РС”, бр. 95/10 и 33/13), која прописује да се средства из буџета Републике Србије за финансирање рада националних савета националних мањина распоређују тако да се 30% средстава распоређује у једнаким износима свим регистрованим националним саветима националних мањина у Републици Србији, а остатак средстава (70%) сразмерно: (35%) према броју припадника одређене националне мањине коју национални савет представља, а (35%) према укупном броју установа националне мањине у области културе, образовања, обавештавања и службене употребе језика и писма и обиму активности тих установа, у складу са системом бодовања утврђеним овом уредбом. Извештаје о наменском трошењу средстава национални савети достављају Канцеларији за људска и мањинска права.

У вези са наводима Заштитника грађана да је потребна измена и допуна одредби Закона о националним саветима националних мањина чија примена је у пракси показала недостатке, наглашавамо да је Влада крајем 2013. године усвојила Предлог измена и допуна Закона о националним саветима националних мањина.

Уставни суд је, на седници која је одржана 16. јануара 2014. године, у предмету ИУз-882/2010 донео Одлуку којом је утврдио да поједине одредбе Закона о националним саветима националних мањина, пре свега оне одредбе које се односе на садржину и обим надлежности националних савета националних мањина, нису у сагласности са Уставом.

Поводом доношења Одлуке Уставног суда, у Министарству је 6. фебруара 2014. године, одржан је састанак са представницима свих националних савета националних мањина у Републици Србији, на коме су присуствовали и представници Делегације Европске уније у Србији. На састанку је закључено да Предлог закона о изменама и допунама Закона о националним саветима националних мањина, који је Влада утврдила 18. децембра 2013. године и доставила Народној Скупштини на усвајање, треба упутити по хитном поступку новом сазиву Народне Скупштине, по окончању парламентарних избора, из разлога што је 2014. изборна година, будући да би избори за чланове националних савета требало да се одрже до краја 2014. године.

Договорено је и да ће Министарство приступити системској измени Закона или доношењу новог закона о националним саветима националних мањина, а након извршене функционалне анализе четворогодишње примене важећег закона. Уједно, том приликом ће се извршити усклађивање са секторским законима који регулишу образовање, информисање, културу и службену употребу језика и писма, а у складу са Одлуком Уставног суда. Због тога, предмет тог закона који је Скупштина усвојила на Другој седници Првог редовног заседања у 2014. години, нису биле одредбе које су биле у поступку оцене уставности пред Уставним судом.

Народна скупштина донела је 24. маја 2014. године, Закон о изменама и допунама Закона о националним саветима националних мањина („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 20/14 - УС и 55/14), који је ступио на снагу 31. маја 2014. године.

У складу са чланом 67. Закона о изменама и допунама Закона о националним саветима националних мањина, министар државне управе и локалне самоуправе донео је у Законом прописаном року следеће подзаконске акте: Правилник о начину вођења посебног бирачког списка националне мањине („Службени гласник РС”, бр.72/14 и 81/14 -

исправка ), Правилник о облику и садржају обрасца за прикупљање потписа бирача који подржавају електоре („Службени гласник РС”, број 72/14), Правилник о начину уписа и вођења Регистра националних савета („Службени гласник РС”, број 72/14). Наведеним законом и подзаконским актима заокружен је законодавни оквир који се односи на што прецизније и транспарентније организовање и спровођење избора за чланове националног савета националне мањине, који су одржани 26. октобра 2014. године.

Министарство је након усвајања Закона о изменама и допунама Закона о националним саветима националних мањина, учествовало на Првом Пододбору у области правде, слободе и безбедности који је одржан у Бриселу, 5. и 6. јуна 2014. године и известило Европску комисију о следећим питањима: Информација о предузетим корацима у циљу измена Закона о националним саветима националних мањина након Одлуке Уставног суда из фебруара 2014. године, као и спровођења препорука независних државних органа и Информација о тренутној ситуацији у вези са националним саветима националних мањина и припремама за изборе за чланове националних савета.

Министарство се активно укључило у заједнички Пројекат Европске уније и Савета Европе „Промоција људских права и заштите мањина у Југоисточној Европи” у II фазу овог пројекта, чији је циљ побољшање приступа правима за мањине на разним нивоима власти, а посебно боље примене Оквирне конвенције за заштиту националних мањина и Европске повеље за регионалне и мањинске језике.

Очекивани резултати овог пројекта се односе пре свега на давање подршке локалним самоуправама да подстичу мере и капацитете за спровођење препорука из извештаја Мониторинга Савета Европе о мањинским правима.

Заштитник грађана је указао Министарству регионалног развоја и локалне самоуправе, а чији делокруг у области локалне самоуправе је преузело Министарство, да је потребно да, у поступку надзора у јединицама локалне самоуправе, налаже формирање сталних радних тела или одреди запосленог за родну равноправност и обављање послова остваривања једнаких могућности у складу са Законом о равноправности полова. Поводом наведеног указујемо да Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС”, бр. 129/07 и 83/14 - др. закон), као системски закон у области локалне самоуправе, утврђује послове из надлежности општине, али их не регулише већ то препушта посебним - секторским законима који су, у зависности од области, у надлежности других министарстава. При томе, јединице локалне самоуправе у вршењу своје надлежности доносе прописе самостално, у складу са својим правима и дужностима утврђеним Уставом, законом, другим прописом и статутом, сагласно члану 5. став 1. наведеног закона. У том смислу, својим статутом, јединице локалне самоуправе уређују, поред осталог, своја права и дужности и начин њиховог остваривања, као и организацију и рад органа и служби, како је то прописано одредбом члана 11. став 2. Закона.

Законом о равноправности полова („Службени гласник РС”, број 104/09), као системским законом у области равноправности полова, утврђене су обавезе органа јединица локалне самоуправе, да у оквиру својих надлежности, обезбеђују равноправност полова и остваривање једнаких могућности, сагласно члану 39. став 1. тог закона. У ставу 4. истог члана прописано је да се у органима јединица локалне самоуправе, у оквиру постојеће организације и акта о унутрашњем уређењу и систематизацији, организује стално радно тело или одређује запослени за родну равноправност и обављање послова остваривања једнаких могућности, у складу са тим законом. Надзор над применом овог

законa врши министарство надлежно за послове равноправности полова, у смислу члана 52. став 1. наведеног закона.

С обзиром на то да се Министарство државне управе и локалне самоуправе бави системом локалне самоуправе, то не може вршити контролу рада органа јединице локалне самоуправе у вези са пословима из њихове надлежности који су уређени посебним секторским законима. Наиме, у том случају се врши секторска контрола, која подразумева поступање оног министарства које у свом делокругу има конкретну област. У ствари, Министарство државне управе и локалне самоуправе, у својству органа државне управе који, сагласно члану 78. став 2. Закона о локалној самоуправи, врши надзор над законитошћу рада и аката органа јединица локалне самоуправе, у складу с Уставом и законом, нема овлашћење да тим органима, у вршењу надзора, утврђује обавезе (конкретно: формирање радних тела или запосленог за родну равноправност) које су предвиђене законом чију примену не прати то министарство, нити врши надзор над његовом применом.

У Закључку Народне скупштине поводом разматрања Редовног годишњег извештаја Заштитника грађана за 2013. годину, РС број 40 од 5. јуна 2014. године („Службени гласник РС”, број 60/14), између осталог, наводи се и питање реформе јавне управе. У вези са наведеним, указујемо да је у јануару 2014. године усвојена Стратегија реформе јавне управе у Републици Србији чији је циљ стварање јавне управе засноване на принципима Европског управног простора, односно управе која пружа висок квалитет услуга грађанима и привреди и позитивно утиче на животни стандард грађана. Акциони план за спровођење Стратегије реформе јавне управе у Републици Србији за период до краја 2016. године, ради обезбеђивања пуне транспарентности и укључивања што већег броја заинтересованих страна, представљен је јавности у септембру 2014. године и након добијених коментара, како од Европске комисије и СИГМА-е (OECD), тако и од органа државне управе и заинтересованих удружења грађана, приступљено је ревидирању поменутог плана, поново уз активно учешће европских партнера и удружења грађана и директну укљученост поменутих представника у Посебну радну групу за ревидирање Акционог плана. У овом процесу препозната је и важност спољне контроле управе и независних тела у тој контроли (Агенције за борбу против корупције, Заштитника грађана, Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Државне ревизорске институције и Повереника за заштиту равноправности) и позване су и поменуте институције да дају своје прилоге неопходне за препознавање активности за побољшавање резултата које Влада треба да постигне да би се унапредило поштовање мера и поступање по препорукама независних тела.

Паралелно са процесом припреме ревидираног Акционог плана за спровођење Стратегије реформе јавне управе, у току су активности које су саставни део поменуте Стратегије. Министарство је започело активности на спровођењу системске анализе јавне управе са препорукама за унапређење система. У циљу унапређења организационих и функционалних подсистема јавне управе и потребе за аналитичким приступом за успостављање адекватног броја и организације органа јавне управе, припремљена је методологија системске функционалне анализе система јавне управе.

У вези са успостављањем структура за координацију, праћење, извештавање и евалуацију процеса спровођења реформе јавне управе које предвиђа Стратегија реформе јавне управе, успостављена су два нивоа политичке координације: Савет за реформу јавне управе кога чине председник, потпредседници Владе и ресорни министри и Колегијум

државних секретара, као централна стратешка тела Владе за координацију и усмеравање реформских процеса у јавној управи. Савет је образован Одлуком о образовању Савета за реформу јавне управе („Службени гласник РС”, бр. 79/14, 86/14 и 120/14) и до сад се састао два пута, 21. августа и 30. октобра 2014. године, а Колегијум државних секретара образован је Решењем Савета за реформу јавне управе 23 број: 119-10554/2014 од 28. августа 2014. године, као радна група Савета за реформу јавне управе, и имао је своју конститутивну седницу 7. октобра 2014. године. У току је формирање Међуминистарске пројектне групе, као нивоа стручне координације реформе јавне управе.

Поред наведеног, донете су и измене четири закона: Закон о изменама и допунама Закона о државној управи; Закон о изменама и допунама Закона о државним службеницима; Закон о изменама и допунама Закона о платама државних службеника и намештеника; Закон о изменама и допунама Закона о платама у државним органима и јавним службама. У законима који уређују питање плата циљ измена је регулисање минулог рада у државним органима и јавним службама, тако да се ово питање уреди на исти начин према свим запосленима, чиме је извршено усаглашавање за одредбама Закона о раду. Кад је реч о законима о државним службеницима и државној управи, изменама ових закона професионализује се рад државне управе и њихове одговорности кроз одредбу да постављена лица морају да буду изабрана на конкурс у року од најдуже девет месеци и обезбеђују се услови за рад и функционисање органа државне управе у пуном капацитету до потуне радног места државног службеника на положају, увођењем института вршиоца дужности за рад на радном месту које је утврђено као положај. Овим изменама повећава се и одговорност запослених и врши се промена статуса начелника управног округа тако што начелник управног округа из статуса државног службеника на положају прелази у статус функционера. У току су активности на изради нормативног оквира за регулисање система плата у јавној управи (запослених у државним органима и јавним службама) у циљу успостављања усклађеног система плата, заснованог на заслугама и начелима транспарентности и правичности.

Министарство, уз подршку УСАИД-овог Пројекта за боље услове пословања, приступило је изради Нацрта закона о инспекцијском надзору. Циљ закона је да се постигне већи ниво усклађености пословања и поступања надзираних субјеката са законом и другим прописом; делотворније управљање јавним ризицима и боља заштита законом и другим прописом заштићених добара, права и интереса; елиминација или битно умањење арбитрерности, неуједначености, самовоље, коруптивности и других могућих злоупотреба у покретању и спровођењу инспекцијског надзора, неоправдане учесталости и трајања инспекцијског надзора код једних и изостанка овог надзора код других привредних субјеката; подршка одрживом пословању и развоју привредних субјеката у складу са прописима и ширење круга привредних субјеката чије је пословање усклађено са прописима преко превентивне функције инспекцијског надзора; смањење административног терета привреде и успостављање одрживости тог стања; унапређење слободне тржишне утакмице и заштите конкуренције; већа правна предвидивост, сигурност и извесност; боља алокација ресурса инспекција; унапређење пословног окружења и инвестиционе климе. Нацрт закона је тренутно у поступку прибављања мишљења надлежних органа.

Дирекција за електронску управу као орган управе у саставу Министарства пустила је у рад модул на Порталу еУправа ([www.euprava.gov.rs](http://www.euprava.gov.rs)), намењен еЈавним расправама, где се, по први пут, на једном месту омогућује грађанима и свим друштвеним субјектима

да виде и дају коментаре на нацрте закона и предлоге стратегија електронским путем. Први нацрт закона, који је био представљен јавности на Порталу еУправа је Нацрт закона о инспекцијском надзору.

Партнерство за отворену управу - ПОУ (Open Government Partnership - OGP) представља нову мултилатералну иницијативу чија је сврха обезбеђивање подршке и већег ангажовања влада широм света у циљу побољшања интегритета, транспарентности, ефикасности и одговорности јавне власти. Република Србија је испунила минималне услове за чланство у Партнерству и у марту 2012. године доставила своје писмо о намерама да приступи овој иницијативи Одбору Партнерства, чиме се обавезала на израду акционог плана и поштовање принципа отворене управе садржаних у Декларацији Партнерства за отворену управу. Нацрт акционог плана за спровођење иницијативе Партнерства за отворену управу за 2014. и 2015. годину, израђен је у оквиру Пројектне групе састављене од представника релевантних државних органа, у сарадњи са заинтересованим организацијама цивилног друштва које су својим предлозима и сугестијама биле у могућности да допринесу унапређењу текста Нацрта акционог плана. У новембру 2014. године Нацрт акционог плана достављен је релевантним државним органима на мишљење и паралелно је достављен Секретаријату ПОУ (налази се на сајту ПОУ), како би могао да се размотри од стране колега из других земаља (peer review). У току је прикупљање мишљења, након чега ће Предлог закључка о усвајању Акционог плана бити достављен Влади на усвајање.

## 9. Министарство унутрашњих послова

Министарство унутрашњих послова је примило 55 препорука, од чега је 44 препорука извршено, а 11 препорука није извршено.

За једну неизвршену препоруку Министарство је доставило Заштитнику грађана извештај после 15. новембра 2014. године, док је за другу неизвршену препоруку у току прикупљање обавештења од надлежних организационих јединица. Девет неизвршених препорука односи се на надзор извршен над радом Управе граничне полиције, а у вези боравка странаца који су изразили намеру да траже азил у Републици Србији.

Разлози због којих није могуће поступити по препорукама Заштитника грађана:

Препорукама које се односе на боравак странаца који су изразили намеру да траже азил у Републици Србији, налаже се Министарству повећање смештајних капацитета и обезбеђивање смештаја и подршке у складу са важећим прописима и стандардима. С тим у вези, указујемо да је за израду исправа тражиоцима азила или лицима којима је одобрена привремена заштита, потребна набавка нове опреме. Због тренутне материјалне ситуације Министарство није у могућности да поступи по достављеним препорукама.

Препорукама које се односе на боравак странаца који су изразили намеру да траже азил у Републици Србији, Заштитник грађана је предложио Министарству унутрашњих послова, Дирекцији полиције да формира Канцеларију за азил као самосталну организациону јединицу ван Управе граничне полиције, да обезбеди довољан број овлашћених службеника, спроведе њихову адекватну обуку и обезбеди им потребна материјална средства за рад. Ради поступања по овој препоруци Управа граничне



полиције Министарства је сачинила Предлог измене акта о систематизацији радних места, којим је предвиђено формирање Канцеларије за азил.

Препорукама је Министарству наложена израда измена и допуна прописа који се односе на боравак странаца који су изразили намеру да траже азил у Републици Србији, као и израда прописа који се односе на пријем кандидата за основну полицијску обуку. С тим у вези, истичемо да је израда наведених прописа у току.

У оквиру Националног механизма за превенцију тортуре, Заштитник грађана је упутио 220 препорука, од чега је 137 препорука је извршено а 83 препоруке нису извршене.

Разлози због којих није могуће поступити по препорукама Заштитника грађана:

Препорукама које се односе на надзор извршен од стране Националног механизма за превенцију тортуре, наложено је Министарству да изврши адаптацију и опремање просторија за задржавање и обезбеди смештај лица у просторијама за задржавање у складу са важећим прописима и стандардима. Истичемо да због тренутне материјалне ситуације, Министарство није у могућности да поступи по наведеним препорукама.

Такође, због недостатка финансијских средстава није могуће поступити по препорукама које се односе на обезбеђење противпожарне и здравствене заштите у свим објектима Министарства у којима се налазе просторије за смештај задржаних лица.

Одређен број препорука односи се на поступање полицијских службеника, које је регулисано подзаконским актима који су у супротности са важећим стандардима. У вези са наведеним, истичемо да је у току измена ових подзаконских аката.

Препоруке Заштитника грађана које су настале након извршеног надзора од стране Националног механизма за превенцију тортуре, а које су могле да буду спроведене без великих материјалних улагања су у потпуности спроведене. У вези са тим, Министарство је поступило по препорукама тако што доследно примењује одредбе Закона о полицији, Законика о кривичном поступку, Закона о прекршајима, Закона о безбедности саобраћаја на путевима, Закона о заштити података о личности и Закона о заштити од пожара (израђени су елаборати плана евакуације и предузете друге противпожарне мере). Када је реч о питањима поступања према задржаним и лицима лишеним слободу у складу са важећим прописима и стандардима уручују се писана обавештења задржаном и лицу лишеном слободу о правима на матерњем језику; као моменат почетка задржавања рачуна се и уноси у решење моменат лишења слободу или приступа у службене просторије по позиву, а не моменат сачињавања решења; омогућава се доведеном или лицу лишеном слободу поседовање документације за време задржавања или лишења слободу; побољшани су услови хигијене, количине светлости, ваздуха (вентилација), грејање, храна, вода за пиће, пружање медицинске помоћи, уведен је видео надзор и архивирање видео записа итд; у појединим организационим јединицама се не спроводе мере због услова који не задовољавају стандарде.

Министарство је готово у потпуности поступило по препорукама Заштитника грађана по питањима насиља у породици и партнерским односима, поступка решавања притужби, у вези са претпоставком невиности приликом давања саопштења за јавност и у погледу утврђивања појединачне одговорности.

Што се тиче насиља у породици и у партнерским односима остварена је сарадња са Центром за социјални рад, здравственим установама, школама, казнено-поправним установама, тужилаштвима, јасно су дефинисана правила поступања (Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања, Посебни протокол о поступању полицијских службеника у заштити малолетних лица од злостављања и занемаривања,

Протокол о поступању полицијских службеника у случајевима насиља над женама у породици и у партнерским односима, Национални акциони план за примену резолуције 1325 СБ УН), усклађено је време реаговања, континуирано се прати и спроводе донети планови и процене, извештавање о поступању је редовно, доследно се обавештавају све организационе јединице о препорукама Заштитника грађана (постављен банер на интранет сајту Министарства са свим препорукама).

У погледу поступка решавања притужби настављена су сва поступања у складу са Правилником о решавању притужби („другостепени“ поступци) („Службени гласник РС“, број 54/06), која су били прекинута пред Комисијом за решавање притужби. Поступци су окончани, благовремено се поступа по притужбама и представкама, јасно се образлажу одговори подносиоцима писмена, упућују се писана извињења подносиоцима притужби.

У вези са претпоставком невиности приликом давања саопштења за јавност, у припреми је Обавезна инструкција о поступању са информацијама намењеним медијима и јавности у МУП и све надлежне организационе јединице упознате су са садржином препоруке.

У погледу утврђивања појединачне одговорности, у свим случајевима где су утврђени пропусти у раду полицијских службеника предузете су одговарајуће мере.

## 10. Министарство одбране

Министарство одбране примило је шест препорука. Пет препорука је извршено, а једна препорука није извршена.

Поводом препоруке која се односи на доношење подзаконског акта којим се омогућава усклађивање стручних, академских или научних назива стечених према прописима који су важили до ступања на снагу Закона о високом образовању и издавање диплома мастера одговарајуће струке на Војној академији, указујемо да је Министарство донело Правилник о усклађивању стручних, академских или научних назива стечених према прописима који су важили до ступања на снагу Закона о високом образовању („Службени војни лист“, број 5/14).

У вези са препоруком да Министарство треба да донесе подзаконски акт којим би се уредио начин и услови остваривања права професионалних војних лица на специјалистичке прегледе, указујемо да је у процедури Нацрт закона о здравственој заштити и здравственом осигурању војних осигураника, којим ће бити уређена ова област. Наиме, право на здравствену заштиту и друга права из здравственог осигурања војних осигураника уређена су одредбама чл. 211. до 239. Закона о Војсци Југославије („Службени лист СРЈ“, бр. 43/94, 28/96, 44/99, 74/99, 3/02 и 37/02 и „Службени лист СЦГ“, бр. 7/05 и 44/05) које су сагласно члану 197. став 2. Закона о Војсци Србије („Службени гласник РС“, бр. 116/07, 88/09 и 101/10 - др. закон), остале на снази до доношења прописа о здравственом осигурању. Имајући у виду да су запажени проблеми у ефикасној примени важећих прописа, као и да постоји потреба усаглашавања са прописима који уређују област здравствене заштите и здравственог осигурања у Републици Србији, припремљен је Нацрт закона о здравственој заштити и здравственом осигурању војних осигураника, којим ће се на потпунији начин уредити организација војне здравствене службе, права и обавезе пацијената, права и обавезе из здравственог осигурања војних осигураника и

осигурних лица, начин остваривања здравствене заштите и здравственог осигурања корисника права, организација и финансирање обавезног здравственог осигурања војних осигураника и осигураних лица, надлежност, делокруг и организација Фонда за социјално осигурање војних осигураника и друга питања од значаја за систем здравственог осигурања у Министарству и Војсци Србије. Такође, по ступању на снагу наведеног закона биће донет подзаконски акт којим ће се ближе уредити начин и услови остваривања права професионалних војних лица на специјалистичке прегледе.

Поводом препоруке која се односи на остваривање права корисника војних пензија на усклађивање пензије према прописима којима се уређује пензијско и инвалидско осигурање, указујмо да Фонд за социјално осигурање војних осигураника није могао да поступи по наведеној препоруци, јер је почев од 1. јануара 2012. године област пензијског и инвалидског осигурања прешла у надлежност Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање. Наиме, одредбом члана 197. став 2. Закона о Војсци Србије („Службени гласник РС”, бр. 116/07, 88/09 и 101/10 - др. закон) који је ступио на снагу 1. јануара 2008. године, стављене су ван снаге одредбе члана 261. Закона о Војсци Југославије којом је прописано усклађивање војних пензија. Одредбом члана 193. став 1. Закона о Војсци Србије је прописано да се усклађивање износа пензија војних осигураника остварених до дана ступања на снагу Закона о Војсци Србије, као и пензија остварених по ступању на снагу Закона о Војсци Србије, врши по динамици и на начин утврђен законом којим се регулише пензијско и инвалидско осигурање. Послове из надлежности Фонда за социјално осигурање војних осигураника, који је престао са радом у делу пензијског и инвалидског осигурања војних осигураника, закључно са 31. децембром 2011. године, у складу са Законом о изменама Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, број 101/10) преузео је Републички Фонд за пензијско и инвалидско осигурање и крајем 2011. године, извршена је консолидација ова два фонда у делу пензијског и инвалидског осигурања војних осигураника. Сви нерешени предмети у поступку консолидације Фонда за социјално осигурање војних осигураника у Републички Фонд за пензијско и инвалидско осигурање, у делу који се односи на пензијско и инвалидско осигурање војних осигураника, у складу са Уредбом о обиму и начину преузимања имовине, обавеза и запослених од Фонда за социјално осигурање војних осигураника у Републички Фонд за пензијско и инвалидско осигурање („Службени гласник РС”, број 97/11), предати су Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање.

Заштитник грађана упутио је препоруку Фонду за социјално осигурање војних осигураника ради отклањања уочених недостатака који се односе на питања остваривања права из здравствене заштите због којих корисницима права није омогућено преузимање лекова на основу рецепата из војних здравствених установа. У вези са тим Фонд за социјално осигурање војних осигураника је предузео мере из свог делокруга и упутио јавни позив а потом закључио уговоре са заинтересованим апотекама, на основу којих се рецепти војних здравствених установа могу реализовати у апотекама у местима становања корисника права из здравственог осигурања војних осигураника.

Заштитник грађана је упутио препоруку поводом притужби грађана, која се односи на рад Министарства и Војске Србије због „ћутања администрације” и остваривања права на благовремено решавање по захтеву и доношење одлуке у законском року. У вези са тим, напомињемо да је Војска Србије донела управне акте још у току контроле законитости и правилности рада и тиме поступила по овим препорукама.

У вези са наводима Заштитника грађана који се односе на то да Министарство припрема доношење акта на основу кога би била прописана обавеза професионалних војних лица да у доласку и одласку са посла носе униформу и да, уколико је то тачно, такав акт достави Заштитнику грађана, истичемо да Министарство није донело акт којим би се професионална војна лица обавезала да у доласку и одласку са посла носе униформу. Наведена иницијатива је постојала у оквиру припреме предлога за измене и допуне појединих подзаконских аката у циљу рационализације и спровођења мера штедње у делу накнаде трошкова у Војсци Србије.

## **11. Министарство спољних послова**

Министарство спољних послова није упућена ниједна препорука.

Управи за сарадњу с дијаспором и Србима у региону - орган управе у саставу Министарства, није упућена ниједна препорука.

У вези са Споразумом о узајамном признавању докумената у образовању и регулисању статусних питања ученика и студената, који је закључен између Републике Србије и Републике Српске, за који је Заштитник грађана констатовао да није потврђен и објављен у „Службеном гласнику Републике Србије“, те је препоручио Министарству просвете, науке и технолошког развоја да предузме мере у циљу потврђивања и објављивања овог споразума, а то министарство сачинило Нацрт закона о потврђивању овог споразума и проследило Министарству спољних послова, на мишљење, указујемо да је разматарајући поменути Нацрт закона, Министарство спољних послова дало мишљење да је у складу са текстом споразума исти већ ступио на снагу, те није било потребно да се потврђује на предложени начин.

## **12. Министарство просвете, науке и технолошког развоја**

Министарству просвете, науке и технолошког развоја упућено је 11 препорука. Свих 11 препорука је извршено.

Заштитник грађана је упутио Министарству Препоруку број: 119-1471/12, дел. бр. 15868 од 4. јуна 2013. године, због, како наводи, начињеног пропуста у раду на штету права више студената Архитектонског факултета. Министарство је поступило по упућеној препоруци, тако што је обављен надзор над радом Архитектонског факултета Универзитета у Београду и наложене су одговарајуће мере како би Факултет по захтевима студената за издавање уверења о дипломирању, одлучио на начин и у форми предвиђеној законом. Заштитнику грађана достављени су докази о поступању.

Заштитник грађана је упутио Министарству Препоруку број: 119-2596/12, дел. бр. 21151 од 25. јула 2013. године која се односи на Споразум о узајамном признавању докумената у образовању и регулисању статусних питања ученика и студената. Министарство је у сарадњи са Министарством спољних послова, Републичким секретаријатом за законодавство, као и другим надлежним државним органима, предузело

низ активности како би Споразум о узајамном признавању докумената у образовању и регулисању статусних питања ученика и студената, закључен 2005. године између Републике Србије и Републике Српске, био потврђен и објављен у Службеном гласнику Републике Србије". Како је утврђено да пропусти начине приликом израде Споразума није могуће исправити и на правно ваљан начин спровести поступак његове ратификације и објављивања, о чему је обавештен и Заштитник грађана, Законом о изменама и допунама Закона о високом образовању („Службени гласник РС", број 99/14) прописано је да високошколске јавне исправе стечене у Републици Српској не подлежу поступку признавања стране високошколске исправе. Овакво решење биће предложено изменом и допуном закона у области основног и средњег образовања и васпитања. Заштитник грађана је обавестио Министарство да су се након предузетих мера у циљу отклањања недостатака у раду, стекли услови за окончање поступка контроле законитости и правилности рада Министарства.

Заштитник грађана је, имајући у виду да је подршка и стручна помоћ школама у процесу образовања деце са сметњама у развоју дужност свих надлежних органа, организација и установа, упутио Министарству – Школској управи Зрењанин две препоруке под бројем: 14-766/12, дел. бр. 24206 од 28. августа 2013. године. Школска управа Зрењанин је предузела препоручене мере, а између осталог у сарадњи са Републичком мрежом за подршку инклузивном образовању, испланирала и спровела активности на пружању стручне подршке ОШ „Исидора Секулић" из Панчева и предузела мере ради обезбеђивања услуга додатне подршке у образовању које је препоручила Интерресорна комисија града Панчева. Заштитник грађана је обавестио Министарство да достављена изјашњења указују да се у свему поступило по упућеним препорукама, чиме су се стекли услови за окончање поступка контроле законитости и правилности рада Министарства.

Имајући у виду да је Министарство у обавези да надзире правилно спровођење свих активности у области образовања, Заштитник грађана је упутио Министарству пет препорука под бројем: 14-1661/13, дел. бр. 24343 од 30. августа 2013. године. Министарство је, између осталог, проверило основаност навода садржаних у пријавама везаним за повреду права ученика VIII разреда основне школе приликом организовања такмичења у знању страних језика у школској 2012/2013. години. Од организатора такмичења, Друштва за стране језике и књижевност Србије, захтевало се да се отклоне утврђени пропусти и ускладе пропозиције за такмичење са Стручним упутством Министарства о организовању такмичења и смотри ученика основне и средње школе. Подносиоца притужбе, уз писано извињење због пропуста достављања благовременог одговора на упућене пријаве, Министарство је обавестило о утврђеној основаности навода из пријава и о свим другим питањима. Заштитник грађана је након тога обавестио Министарство да достављено изјашњење указује да је у свему поступљено по упућеним препорукама, чиме су се стекли услови за окончање поступка контроле законитости и правилности рада Министарства.

Заштитник грађана је, због неупућивања одговора притужили на поднете захтеве, упутио Министарству две препоруке под бројем: 18-2064/2011, дел. бр. 26554 од 19. септембра 2013. године. Министарство је поступило по наведеним препорукама Заштитника грађана, тако што је подносиоцу притужбе упутило одговор на поднети захтев, уз извињење због неоправдано дугог периода у коме није доставило писани одговор. Интерним актом обавештене су све унутрашње организационе јединице, односно

сви запослени у Министарству о упућеној препоруци, уз подсећање на обавезу Министарства да у свом будућем раду, у складу са важећим прописима и принципима добре управе, на сва обраћања грађана одговоре доставља у законском односно разумном року, на начин и у форми која је за то прописана.

Министарство је у 2014. години (до 1. децембра 2014. године) од Заштитника грађана примило шест препорука, од чега су три препоруке извршене. Три препоруке нису извршене, с обзиром на то да није истекао рок за њихово извршење.

У области права националних мањина Заштитник грађана је поводом питања права ученика бошњачке националности да се образују на матерњем језику, упутио Министарству три препоруке под бројем: 16-5171/13, дел. бр. 17863 од 23. јуна 2014. године. Министарство је обезбедило да установе образовања и васпитања на подручју Новог Пазара, Сјенице, Тутина и Пријепоља, односно на територији локалне самоуправе где је у службеној употреби босански језик, спроведу анкетаирање ученика првог и петог разреда основних школа и првог разреда средњих школа о томе на ком језику желе да се образују. По обављеном анкетаирању, просветна инспекција је током надзора проверила да ли је анкетаирање ученика спроведено у складу са прописима, да ли су се стекли сви законом прописани услови за обављање образовно-васпитног рада на језику националне мањине и доставила званично бројно стање о резултатима изјашњавања. Донета је одлука о увођењу двојезичне наставе у школама где за то постоје одговарајући услови. Министарство је поступило по упућеним препорукама Заштитника грађана.

Заштитник грађана је због пропуста да се изврши надзор над радом просветне инспекције у Ваљево, упутио Министарству три препоруке број: 5-7-310/14, дел. бр. 34095 од 20. новембра 2014. године. Имајући у виду да је рок за извршење наведених препорука 20. јануар 2015. године. Министарство ће у наведеном року извршити надзор над радом просветне инспекције града Ваљева. О надзору ће бити обавештен подносилац притужбе, као и Заштитник грађана.

Министарство је током 2013. и 2014. године, осим поступања по упућеним препорукама Заштитника грађана, предузимало и мере у вези са предлозима Заштитника грађана за побољшање положаја грађана.

Поводом предлога да Министарство треба да припреми и Влади упути Нацрт закона о високом образовању, указујемо да је Закон о изменама и допунама Закона о високом образовању усвојен („Службени гласник Републике Србије”, број 99/14) и ступио је на снагу 15. септембра 2014. године.

Поводом предлога да Министарство треба да Нацртом закона о високом образовању уреди поступак признавања страних високошколских исправа, указује се да је чл. 28, 29. и 30. Закона о изменама и допунама Закона о високом образовању, који је усвојен и објављен у уређен је поступак признавања страних високошколских исправа.

Поводом предлога да Министарство треба да предложи, а надлежни орган усвоји јединствени Национални оквир квалификација Србије, односно да надлежни орган усвоји Национални оквир квалификација у Србији – систем националних квалификација од првог до петог нивоа, указујемо да је Савет за стручно образовање и образовање одраслих прихватио, октобра 2013. године, предлог текста Нацрта националног оквира квалификација у Републици Србији – систем националних квалификација од првог до петог нивоа, са препоруком да се формира јединствена радна група у чијем раду би учествовали представници две радне групе, укључујући и радну групу која је радила на Нацрту националног оквира квалификација за високо образовање (нивои од шест до осам),

а ради израде јединственог Националног оквира квалификација у Републици Србији. Министарство је септембра 2014. године, објавило јавни позив за формирање стручног тима за израду јединственог Националног оквира квалификација чији је задатак да припреми целовит документ о НОКС, да да предлог законодавног и институционалног оквира за његову имплементацију, као и да припреми извештај о референцирању НОКС код европског оквира квалификација. Пре формалног усвајања НОКС, потребно је да овај стручни тим обезбеди учешће свих социјалних партнера (релевантна министарства, послодавци, синдикати, системи образовања, запошљавања и сл.) како у процесу припреме, тако и у процесу јавне расправе. За ове потребе, користиће се средства планирана кроз ИПА пројекте.

Поводом предлога да Министарство треба да донесе правилник којим ће се уредити обука и испити за директора установа образовања и васпитања, указујемо да је Министарство формирало радну групу која се бави израдом правилника којим ће се уредити обука и испити за директоре установа образовања и васпитања. Правилник је припремљен осим дела који се односи на програм обуке за директоре који треба да изради Завод за унапређивање образовања и васпитања.

Поводом предлога да Министарство треба да обезбеди благовремено и ефикасно поступање просветних инспектора, указујемо да Републичка просветна инспекција поступа у роковима који су прописани Законом о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 52/11 и 55/13) и Законом о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 101/07, 95/10 и 99/14). Актом о систематизацији радних места предвиђено је 18 републичких просветних инспектора (14 инспектора обавља ове послове), те је с тим у вези у поступку израде Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству којим ће се омогућити ефикасније поступање ове инспекције. Имајући у виду да је Решењем о броју општинских и градских просветних инспектора предвиђено 206 просветних инспектора, а тренутно инспекцијски надзор обавља 153 општинских и градских инспектора, у свим местима где нема општинских и градских просветних инспектора у првом степену поступају републички или покрајински просветни инспектори.

Поводом предлога да Министарство треба да обезбеди да се на све захтеве грађана упућене како Министарству, тако и установама образовања и васпитања и високошколским установама, одговара благовремено, ефикасно и у законом прописаним роковима, указујемо да се Министарство стара да све унутрашње организационе јединице Министарства благовремено, односно у законом прописаним роковима одговарају на поднете захтеве. С тим у вези, свим унутрашњим организационим јединицама, односно свим запосленим у Министарству, интерним актом је указано на обавезу да у свом будућем раду, у складу са важећим прописима и принципима добре управе, да се на сва обраћања грађана одговори у законском односно разумном року, на начин и у форми која је за то прописана.

Поводом предлога да Министарство и просветне инспекције јединица локалних самоуправа треба да у знатно већем обиму контролишу поступање установа образовања и васпитања у случајевима насиља над ученицима (а нарочито благовремену, правилну и савесну примену Закона о основама система образовања и васпитања, Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање, Општег протокола за заштиту деце од злостављања и занемаривања и Посебног протокола за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-

васпитним установама), указујемо да на почетку сваке школске године републички, покрајински, градски и општински просветни инспектори обаве у свакој образовно-васпитној установи инспекцијски надзор о припремљености установа за рад у новој школској години. Током наведених инспекцијских надзора, установама се посебно скреће пажња на обавезу превенције и благовременог сузбијања насиља, злостављања и занемаривања, као и заштите деце и ученика од истих. Ако дође до насиља, злостављања или занемаривања, републичка просветна инспекција поступа одмах.

Поводом предлога да Министарство и просветне инспекције јединица локалних самоуправа треба да обезбеде ефикасно и правовремено покретање и вођење поступака у циљу утврђивања личне одговорности запослених у школама за повреду забране насиља, злостављања и занемаривања, за повреду радне обавезе и за пропусте у спровођењу мера заштите детета од насиља, злостављања и занемаривања, указујемо да су током редовних инспекцијских надзора и инспекцијских надзора о припремљености установа, републички просветни инспектори наложили установама, које то нису учиниле, да донесу правилник о дисциплинској и материјалној одговорности запослених, а посебно да разраде утврђивање личне одговорности запослених у школама за повреду забране насиља, злостављања и занемаривања, за повреду радне обавезе и за пропусте у спровођењу мера заштите деце од насиља, злостављања и занемаривања.

Поводом предлога да Министарство треба да, уважавајући примедбе стручне јавности, припреми нови законски текст који уређује области одобравања, издавања и набавке уџбеника и других наставних средстава, указујемо да је Министарство припремило Нацрт закона о уџбеницима. Јавна расправа је трајала од 21. новембра 2014. године до 15. децембра 2014. године.

Поводом предлога да Министарство треба да интензивира активности на уређивању услуга додатне подршке и помоћи ученицима са сметњама у развоју у образовању, врстама услуга, начина њиховог пружања и финансирања, поступка процене потреба детета и ученика, као и оснивања, рада и контроле интер-ресорних комисија, истичемо да је у циљу унапређења и ближег уређивања услова за пружања додатне образовне, здравствене и социјалне подршке детету и ученику, у Министарству су у току активности на измени и допуни Закона о основама система образовања и васпитања.

Поводом предлога да Министарство треба да обезбеди редовне едукације у установама образовања и васпитања, усмерене на повећавање осетљивости запослених у установама према деци са сметњама у развоју и усвајању практичних вештина и знања у раду са њима, истичемо да је у оквиру Пројекта „Образовање за социјалну инклузију“ планирано стручно усавршавање и образовање запослених у основним и средњим школама и предшколским установама. Пројекат се спроводи у 82 циљне, сиромашне и неразвијене општине које се углавном налазе у источним и југозападним деловима Србије. Пројекат је усмерен на унапређење вештина око 20.000 наставника и других сарадника који раде у вези са раним образовањем и васпитањем, укључујући васпитаче у предшколским установама и учитеље и наставнике у школама, директоре школа и психологе, педагоге, социјалне раднике и дефектологе. Програми обуке су осмишљени да уведу промене у ставовима у погледу рада са децом из осетљивих група и децом са посебним потребама. Завршетак пројекта планиран је за 30. јуни 2016. године, а сви модули обука ће се реализовати у двогодишњем периоду и укључиваће: Инклузивно образовање (Стратегије и процедуре за прилагођавање наставних планова и програма за децу са посебним потребама и за талентовану децу; Планирање и израда индивидуалног



образовног плана; Праћење, оцена и ревизија индивидуалног образовног плана; Активно учење / настава; Учионица добре воље; Филозофија са децом; Читање и писање до критичког мишљења).

Поводом предлога да Министарство рада, запошљавања и социјалне политике, Министарство здравља и Министарство просвете, науке и технолошког развоја треба да организују кампање подизања свести јавности о штетности физичког кажњавања детета и о алтернативним методама васпитања и дисциплиновања деце и да обезбеде стручну помоћ и подршку родитељима у васпитању деце, кроз механизме социјалних и здравствених услуга (саветовалишта за родитеље, телефонске линије, „школе родитељства“ и др), истичемо да Министарство и УНИЦЕФ, заједнички реализују Програм „Школа без насиља“ у 274 школе у Србији. Програм обухвата и састанке са родитељима, а подељен је и Приручник за родитеље „Шта је данас било у школи?“. Наведени приручник, који садржи информације о васпитним стиловима, начинима комуницирања са децом, успостављању система правила и сл., биће подељен родитељима у додатних 1.000 примерака до краја 2014. године. Министарство је омогућило родитељима, ученицима и запосленима да пријаве насиље у школи и информишу се о процедурама, поступцима и приступима деци путем СОС телефона. Организоване су трибине које подстичу наставнике да организују родитељске састанке који би за тему имали односе у породици, начине васпитања, мере позитивне дисциплине и друго.

Поводом предлога да Министарство треба да обезбеди да ОШ „Сретен Младеновић Мика“ из Ниша поступи по препорукама Заштитника грађана и предузме мере утврђивања појединачне одговорности за досадашње непоступање по препорукама, истичемо да је Школска управа Ниш у сарадњи са Школом извршила анализу препорука Заштитника грађана и пратила поступање Школе по препорукама. Са почетком процеса Спољашњег вредновања образовно-васпитних установа у Републици Србији, Школа је стављена на листу приоритетних установа и обављено је екстерно вредновање целокупног рада Школе. На основу Извештаја о обављеном вредновању, Школа је у законском року доставила План за унапређивање квалитета рада школе. Републичка просветна инспекција и градска просветна инспекција у Нишу су у вези са овим случајем, поступале у свему у складу са прописима.

Поводом предлога да Министарство треба да предложи измене и допуне Закона о основама система образовања и васпитања како би се у Закон унеле одредбе о експлицитној забрани дискриминације на основу сексуалне оријентације и родног идентитета, истичемо да је у Министарству у току рад на изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања.

Поводом предлога да Министарство, у сарадњи са Министарством правде и државне управе, треба да утврди ближе критеријуме за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, ученика или трећег лица у установи а нарочито препознавања дискриминације по основу сексуалне оријентације и родног идентитета ученика, наставног и другог особља, истичемо да у складу са чланом 44. Закона о основама система образовања и васпитања, министар и орган надлежан за припрему прописа о људским и мањинским правима заједнички прописују ближе критеријуме за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, ученика или трећег лица у установи. У Министарству је у току израда правилника о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, ученика или трећег лица у установи.

Поводом предлога да Министарство треба да у наставне планове и програме основних и средњих школа, а потом и у текстове уџбеника, унесе садржаје којима ће се на прихватљив, али стручан начин обрадити сва важна питања која се односе на права ЛГБТ популације, истичемо да у складу са чланом 19. Закона о основама система образовања и васпитања, Завод за унапређивање образовања и васпитања, у оквиру Центра за развој програма и уџбеника, обавља послове који се, између осталог, односе на припрему наставних планова и програма основног, општег средњег и уметничког образовања и васпитања. У току је јавна расправа о Нацрту закона о уџбеницима. Што се тиче садржаја уџбеника, ово министарство све предлоге Заштитник грађана упућује Заводу за унапређивање образовања и васпитања, како би били коришћени у процесу одобравања нових уџбеника.

Поводом предлога да Министарство правде, Министарство рада, запошљавања и социјалне политике и Министарство просвете, науке и технолошког развоја треба да припреме предлог прописа којим се уређују правне последице прилагођавања (промене) пола и родног идентитета, истичемо да је Министарство приликом давања мишљења о примени прописа, у више наврата на питања установа како поступити у случају промене пола након завршетка школовања, давало одговоре да, без обзира што су у школској евиденцији унети подаци о полу у периоду школовања, уколико је лице након завршетка школе променило пол, школа би требало да изда дупликат сведочанства са новом ознаком пола, а да у школској евиденцији нотира податке о промени пола и имена бившег ученика.

Поводом предлога да Министарство треба да унапреди систем образовања у односу на особе са инвалидитетом јер је изразито неповољна образовна структура један од основних разлога незапослености и социјалне неукључености особа са инвалидитетом, истичемо да на основу Закона о основама система образовања и васпитања и подзаконских аката особама са инвалидитетом је омогућен упис и похађање свих образовно васпитних установа у Републици Србији, а на основу мишљења Интересорних комисија. Образовни систем, у сарадњи са локалним самоуправама, обезбеђује предложену додатну подршку, као и прилагођавање простора. Додатна подршка коју обезбеђује образовни систем најчешће подразумева обезбеђивање потребне асистивне технологије, уџбеника, подршку различитих стручњака, прилагођавање завршног испита и упис у жељене средње школе, као и израду и остваривање индивидуалног образовног плана. Обезбеђивање личних пратилаца је обавеза локалних самоуправа, односно система социјалне заштите.

Поводом предлога да Министарство здравља, самостално и у сарадњи са другим органима јавне управе, треба да успостави радно тело задужено за развијање процеса деинституционализације, односно трансформације постојећих установа здравствене и социјалне заштите у којима су смештена лица с менталним сметњама, а у чијем раду ће обавезно учествовати и Министарство рада, запошљавања и социјалне политике, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Министарство финансија, стручњаци и представници организација цивилног друштва, истичемо да у овој области, Школска управа Београд у оквиру Министарства обезбеђује наставу за сву децу и ученике који су у Центру за заштиту одојчади, деце и омладине Београд (Звечанска), а од септембра 2014. године укључена је и последња група деце која је дошла из Кулина. Ученици се довозе у школе или наставници одлазе у Звечанску, у зависности од здравственог стања ученика. Заштитник грађана је Министарству доставио, ради информисања и предузимања мера из надлежности Министарства и 18 препорука које су

упућене установама образовања и васпитања, као и органима којима су законом поверени послови. Свих 18 препорука је извршено.

Заштитник грађана упутио је Основној школи „Стеван Сремац“ у Београду шест препорука под бројем: 14-1834/12, дел. бр. 6948 од 12. марта 2013. године, наводећи да школа није благовремено реаговала на сумње о вршњачком насиљу, као и да је након пријаве родитеља предузела неадекватне мере у циљу прибављања информација од ученика. У вези са наведеним препорукама, Министарство је обавило стручно-педагошки и инспекцијски надзор током којих је утврђено да је Школа поступила по препорукама, што је констатовао и Заштитник грађана.

Заштитник грађана упутио је Економској школи у Куршумлији пет препорука под бројем: 13-3785/12, дел. бр. 22517 од 8. августа 2013. године, наводећи пропуст да школа заштити ученика од насиља, злостављања и занемаривања којима је био изложен због своје другачије сексуалне оријентације. У вези са наведеним препорукама, инспекција је спровела надзор у установама предшколског, основног, средњег и високог образовања и науке, као и Школска управа Ниш, током чега је утврђено да је Школа предузела одговарајуће мере у циљу заштите права свих ученика, односно поступила по упућеним препорукама.

Заштитник грађана је, имајући у виду да је подршка и стручна помоћ школама у процесу образовања деце са сметњама у развоју дужност свих надлежних органа, организација и установа, упутио ОШ „Исидора Секулић“ из Панчева мишљење са препоруком под бројем: 14-766/12, дел. бр. 24206 од 28. августа 2013. године. ОШ „Исидора Секулић“ из Панчева је, у сарадњи са Школском управом Зрењанин, као и другим надлежним органима, испланирала и започела са спровођењем мера додатне подршке у образовању, односно поступила је по упућеним препорукама, што је закључио и Заштитник грађана.

Заштитник грађана је упутио Секретаријату за образовање и дечју заштиту Градске управе града Београда шест препорука под бројем: 14-238/13, дел. бр. 25377 од 11. септембра 2013. године, наводећи да Секретаријат није остварио своју функцију контролора законитог и правилног поступања установа образовања и васпитања која су му поверена законом и да је начинио пропусте у раду на штету права ученика на квалитетно образовање и васпитање, заштиту од насиља и законито и правилно поступање у установама образовања и васпитања. У вези са наведеним препорукама инспекција је спровела надзор у установама предшколског, основног, средњег и високог образовања и науке утврдила је да је Секретаријат за образовање и дечју заштиту Градске управе града Београда извршио препоручене инспекцијске надзоре.

Током 2014. године, Заштитник грађана је Министарству доставио 14 препорука које су упућене установама образовања и васпитања, као и органима којима су законом поверени пословим од чега је извршено 10 препорука. Четири препоруке нису извршене. Три препоруке су у року за извршење, једна препорука није извршена од стране Факултета спорта и физичког васпитања Универзитета у Београду и Министарство нема законског основа за даље поступање у вези са овим случајем.

Заштитник грађана упутио је Факултету спорта и физичког васпитања Универзитета у Београду препоруку број: 119-4871/13, дел. бр. 10832 од 11. априла 2014. године, наводећи да је дошло до пропуста приликом доношења одлуке у поступку утврђивања предлога за избор наставника у звање ванредног професора. Министарство је предузело, у вези са овим случајем мере из своје надлежности. Наиме, Факултет спорта и

физичког васпитања Универзитета у Београду није поступио ни по препоруци Заштитника грађана, као ни по решењу Министарства којим је поништена Одлука Факултета спорта и физичког васпитања, којом није прихваћен реферат Комисије за избор наставника у звање ванредни професор. У вези са наведеним, Министарство се обраћало и Универзитету у Београду. Министарство у оквиру свог делокруга рада врши управни надзор над радом високошколских установа, а овлашћења инспектора су прописана одредбом члана 106. Закона о високом образовању и одредбом члана 93. Закона о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 101/07 и 95/10), а у вези чл. 22. до 37. и члана 92. Закона о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 20/92, 6/93, 48/93, 53/93, 67/93, 48/94 и 49/99). Имајући у виду законом уређену аутономију високошколских установа и право универзитета на избор наставника и сарадника, Министарство нема основа за даље поступање.

Заштитник грађана упутио је Заводу за унапређивање образовања и васпитања и Националном просветном савету три препоруке под бројем: 14-529/12, дел. бр. 13319 од 12. маја 2014. године, наводећи да је начињен пропуст на штету права детета на квалитетно образовање и васпитање и да су повређена начела добре управе. На основу информација достављених Министарству, Завод за унапређивање образовања и васпитања и Национални просветни савет поступили су по упућеним препорукама, што је констатовао и Заштитник грађана.

Заштитник грађана упутио је Предшколској установи „Бошко Буха” из Београда четири препоруке под бројем: 14-2412/13, дел. бр. 16851 од 16. јуна 2014. године, а због необезбеђивања исхране деци у складу са њиховим здравственим стањем. У вези са наведеним препорукама инспекцијским надзором утврђено је да је Предшколска установа поступила по упућеним препорукама, што је констатовао и Заштитник грађана.

Заштитник грађана упутио је Основној школи „Краљ Петар Први” у Београду три препоруке под бројем: 14-4062/12, дел. бр. 21140 од 21. јула 2014. године, из разлога што бивша директорка Школе није заштитила здравље ученика. У вези са наведеним препорукама, инспекцијским надзором утврђено је да је Школа поступила по упућеним препорукама, што је констатовао и Заштитник грађана.

Заштитник грађана упутио је Градској управи за друштвене делатности, финансије, имовинске и инспекцијске послове града Ваљева три препоруке број: 5-7-416/14, дел. бр. 29330 од 8. октобра 2014. године. Имајући у виду да су наведене препоруке у року за извршење, инспекцијским надзором биће утврђено да ли је Градска управа за друштвене делатности, финансије, имовинске и инспекцијске послове града Ваљева поступила по упућеним препорукама, о чему ће бити обавештен и Заштитник грађана.

### **13. Министарство здравља**

Министарство здравља примило је 16 препорука, од чега је 14 препорука извршено а две препоруке нису извршене. У вези са препорукама које нису извршене, указујемо да ће се поступање по препоруци која се односи на допунски рад започето за време претходне Владе наставити и у наредном периоду кроз активности везане за поступак израде измена и допуна Закона о здравственој заштити. У вези са другом препоруком, у

току су активности надлежних министарстава на предузимању општих мера ради утврђивања истине у случајевима „несталих беба“.

У вези са препоруком која се односи на заштиту лица са менталним сметњама, истичемо да је ова област здравствене заштите први пут посебно уређена Законом о заштити лица са менталним сметњама („Службени гласник РС”, број 45/13). Овај закон је од изузетног значаја за унапређење здравствене заштите лица са менталним сметњама као и остваривање и заштиту права лица која се нађу у стању потреба за пружањем ове врсте здравствене заштите. Такође, донети су подзаконски прописи за спровођење тог закона, и то: Правилник о ближим условима за примену физичког спутавања и изолације лица са менталним сметњама која се налазе на лечењу у психијатријским установама („Службени гласник РС”, број 94/13) и Правилник о врсти и ближим условима за образовање организационих јединица и обављање послова заштите менталног здравља у заједници („Службени гласник РС”, број 106/13). Правилником којим су уређени услови за примену физичког спутавања изолације изричито су утврђени услови под којим се могу применити мере физичког спутавања при чему је прописано да се физичко спутавање и изолација могу применити само у хитним ситуацијама и само у циљу осигуравања физичке безбедности лица са менталним сметњама или неког другог лица и под условом да су претходно исцрпљене све мање рестриктивне интервенције које су се показале као неделотворне. Правилник којим су уређени услови за образовање организационих јединица и обављање послова заштите менталног здравља у заједници је од посебног значаја за унапређење квалитета заштите менталног здравља. Образовањем и организовањем центара за ментално здравље у заједници постиже се виши ниво заштите менталног здравља, обезбеђује се пружање разноврсних услуга које су доступне што већем броју лица, с циљем да те услуге буду што ефикасније и прихватљивије лицима са менталним сметњама. Предвиђено је да центар за ментално здравље у заједници сарађује са свим здравственим установама на свим нивоима здравствене заштите, кроз размену информација и успостављањем јединственог система упућивања пацијената са примарног на друге нивое здравствене заштите, у складу са законом. У току 2013. и 2014. године организовано је више семинара за запослене у психијатријским установама ради едукације и упознавања са Законом и подзаконским актима и међународним стандардима у области заштите лица са менталним сметњама. Министар је решењем број: 119-01-721/2014-16 од 10. новембра 2014. године образовао Посебну радну групу за спровођење активности на имплементацији Закона о заштити лица са менталним сметњама и прописа донетих за спровођење овог закона, у коју су именовани истакнути стручњаци из ове области здравствене заштите.

Поводом препоруке да се размотри оправданост и ефекти законског решења на основу кога се допунски рад у здравству организује на начин и под условима који су другачији него за допунски рад у другим занимањима и областима, истичемо да је Влада крајем 2013. године упутила Предлог закона о изменама и допунама Закона о здравственој заштити Народној скупштини. Предложеним изменама допунски рад је био уређен на начин како је то предвиђено Законом о раду, односно предложеним изменама није било омогућено да запослени у здравственим установама раде допунски код свог послодавца како је то уређено сада важећим Законом. Међутим због расписивања нових избора сви предлози закона су повучени из процедуре. У наредном периоду наставиће се активности на доношењу Закона о изменама и допунама Закона о здравственој заштити, када ће се размотрити и одредбе које се односе на организовање допунског рада у здравству.

Министарству здравља је упућена препорука да ефикасно надзире заштиту права пацијената и несметано функционисање новоформираних механизма заштите, у складу са Законом о правима пацијената. С тим у вези истичемо да је су Законом о правима пацијената („Службени гласник РС”, број 45/13), уређена права пацијената приликом коришћења здравствене заштите, начин остваривања и начин заштите тих права, као и друга питања у вези са правима и дужностима пацијената. У Законом предвиђеном року донети су подзаконски прописи: Правилник о начину поступања по приговору, обрасцу и садржају записника и извештаја саветника за заштиту права пацијената („Службени гласник РС”, број 71/13) и Правилник о обрасцу и садржини службене легитимације саветника за заштиту права пацијената („Службени гласник РС”, број 71/13).

У складу са одредбама члана 38. Закона, заштиту права пацијената обезбеђује јединица локалне самоуправе, одређивањем лица које обавља послове саветника за заштиту права пацијената и образовањем Савета за здравље, а заштиту права осигураног лица обезбеђује и организација здравственог осигурања код које је то лице здравствено осигурано. Начин и поступак заштите права из здравственог осигурања својим општим актом ближе уређује организација здравственог осигурања. Одредбе чл. 39-41. поменутог закона односе се на послове и поступак саветника за заштиту права пацијената у органу јединице локалне самоуправе, а чланом 42. одређени су задаци из области заштите права пацијената Савета за здравље, образованог у јединици локалне самоуправе. Током 2013. и 2014. године Министарство је у сарадњи са јединицама локалне самоуправе, здравственим установама, као и представницима Заштитника грађана и Повереника за информације од јавног значаја, организовало више стручних семинара ради примене и спровођења Закона о правима пацијената и подзаконских прописа донетим на основу тог закона. Циљ организованих семинара је био едукација саветника за заштиту права пацијената и благовремено упознавање органа локалне самоуправе о њиховим обавезама које се односе на примену закона, укључујући и достављање одговора на питања у вези недоумица које се тичу практичне примене појединих одредби закона. Министарство здравља ће и даље у свом раду наставити да прати заштиту права пацијената и функционисање новоформираних механизма заштите права пацијената, како у јединицама локалне самоуправе тако и у организацији обавезног здравственог осигурања.

Поводом препорука да Министарство здравља и Републички фонд за здравствено осигурање обезбеде бољу информисаност пацијената о њиховим правима из здравственог осигурања и здравствене заштите, указујемо на то да се одредбе члана 7. Закона о правима пацијената односе на право на информације. Овим одредбама прописано је да пацијент има право на све врсте информација о стању свога здравља, здравственој служби и начину како је користи, као и на све информације које су на основу научних истраживања и технолошких иновација доступне. Пацијент има право на информације о правима из здравственог осигурања и поступцима за остваривање тих права. Такође је прописано да пацијент има право на информацију о имену и презимену и професионалном статусу здравствених радника, односно здравствених сарадника, који учествују у предузимању медицинских мера и поступку његовог лечења уопште. Ове информације су у дужни да пацијенту пруже здравствени радници, односно здравствени сарадници у здравственој установи, приватној пракси и другим правним лицима која обављају здравствену делатност и пружају односно учествују у пружању здравствене заштите пацијенту. Уколико им је ускраћено право на информације пацијенти имају право на приговор надлежном саветнику за права пацијената у органу локалне самоуправе на чијој

територији се налази здравствена установа, односно заштитнику права осигураних лица Републичког фонда за здравствено осигурање, уколико се ради о праву на информације о правима из здравственог осигурања и поступцима за остваривање тих права. У оквиру послова надзора над спровођењем овог закона које врши Министарство обављаће се и надзор на остваривању свих права пацијената, укључујући и право на информације, а у складу са надлежностима прописаним поменутиим законом.

Заштитник грађана препоручио је Министарству да обезбеди да здравствене установе свој рад организују на начин који у највећој мери поштује време пацијента и његово право на доступну и квалитетну здравствену заштиту. Обавеза директора здравствене установе је да организује процес рада у здравственој установи на такав начин да се омогући остваривање права пацијената, односно да се превенира могућност повреде било ког права пацијената. У складу са одредбама Закона о здравственој заштити директор здравствене установе организује рад и руководи процесом рада, представља и заступа здравствену установу и одговоран је за законитост рада здравствене установе. Директор доноси акт о организацији и систематизацији послова у здравственој установи у складу са Статутом и одредбама Правилника о условима и начину унутрашње организације здравствених установа. У складу са Правилником о начину и поступку остваривања права из обавезног здравственог осигурања, здравствена установа са којом је матична филијала Републичког фонда за здравствено осигурање закључила уговор, дужна је да закаже специјалистичко-консултативни и дијагностички преглед за који није прописано утврђивање листе чекања, најкасније у року од 30 дана од дана јављања осигураног лица здравственој установи са лекарским упутом, уколико преглед није хитан и ако се у здравственој установи не може обавити одмах по јављању осигураног лица на преглед. Здравствена установа која обавља здравствену делатност на примарном нивоу може да заказује, дијагностичке прегледе (лабораторијске анализе, рендген прегледе, ултразвучне прегледе), медицинску рехабилитацију и специјалистичко-консултативне прегледе. Здравствена установа која обавља здравствену делатност на секундарном и терцијалном нивоу може да заказује специјалистичко-консултативне и дијагностичке прегледе. Осигураном лицу које не може да буде примљено на заказани преглед, у напред наведеном року, здравствена установа је дужна да на лекарском упуту упише и печатом овери датум заказаног прегледа или да му изда писану потврду. Потврда садржи писмену информацију здравствене установе о разлозима због којих осигурано лице није примљено на преглед, односно медицинску рехабилитацију. Поменути потврду потписује директор здравствене установе, односно лице које он овласти, а здравствена установа води евиденцију о издатим потврдама. Пацијенти имају право на приговор надлежном саветнику за права пацијената у органу локалне самоуправе на чијој територији се налази здравствена установа, односно заштитнику права осигураних лица Републичког фонда за здравствено осигурање, уколико се ради о правима везаним за здравствену заштиту која се обезбеђује из средстава обавезног здравственог осигурања, уколико им је ускраћено право на доступност здравствене заштите, право на поштовање пацијентовог времена или било које друго право предвиђено одредбама Закона о правима пацијената. Уколико је пацијент незадовољан са извештајем саветника за заштиту права пацијената, може се обратити Савету за здравље, здравственој инспекцији и надлежном органу организације обавезног здравственог осигурања.

У вези са препоруком да се одложи замена постојећих исправа о здравственом осигурању пластичном здравственом картицом до 2016. или 2017. године, напомињемо да

је Законом о измени Закона о здравственом осигурању („Службени гласник РС”, број 99/14), који је ступио на снагу 19. септембра 2014. године, рок за замену постојећих исправа о здравственом осигурању здравственом картицом са чипом продужен, до 31. децембра 2016. године.

Заштитник грађана упутио је препоруку да се нађе бољи системски начин за слање грађања (посебно деце) на лечење у иностранство, када је то неопходно. С тим у вези, напомињемо да је Влада 30. августа 2014. године, Одлуком 05 Број: 400-9720/2014 основала Буџетски фонд за лечење обољења, стања или повреда које се не могу успешно лечити у Републици Србији (у даљем тексту: Фонд). Одлука је објављена у Службеном гласнику Републике Србије број 92/14 од 31. августа 2014. године, а ступила је на снагу 8. септембра 2014. године. Фонд је основан као евиденциони рачун у оквиру главне књиге трезора, и то као индиректни корисник буџетских средстава у оквиру раздела Министарства здравља. Фонд је отворен ради обезбеђивања додатних средстава за лечење обољења, стања или повреда, као и лечење оболелих од одређених врста ретких болести које су излечиве, а које се не могу успешно лечити у Републици Србији и за које Републички фонд за здравствено осигурање не може да обезбеди довољан износ средстава за лечење од уплате доприноса за обавезно здравствено осигурање и из других извора финансирања у складу са законом. Фонд се финансира из апропријација обезбеђених у оквиру буџета за текућу годину, донација, легата, поклона и других наменских прихода и других јавних прихода.

У вези са препоруком да се отклоне мањкавости које проузрокују листе чекања, напомињемо да је Правилником о листама чекања („Службени гласник РС”, бр. 75/13 и 110/13), који се примењује од 1. априла 2014. године, прописане су врсте здравствених услуга за које се утврђују листе чекања, критеријуми и стандардизоване мере за процену здравственог стања осигураних лица и за стављање на листу чекања, најдуже време чекања за здравствене услуге, неопходни подаци и методологија за формирање листе чекања, начин информисања осигураног лица, лекара који је упутио осигурано лице и Републичког фонда за здравствено осигурање о битним подацима са листе чекања, изменама и допунама, као и брисању осигураних лица са листе чекања, надзор над листом чекања, као и начин коришћења здравствене заштите мимо листе чекања. У складу са чланом 29. наведеног правилника, под надзором над листама чекања, подразумева се контрола примене критеријума и стандардизованих мера за процену здравственог стања осигураног лица за стављање на листу чекања, исправност унетих података о осигураном лицу и других података у листе чекања. С тим у вези, здравствена установа је дужна да чува документацију, односно фотокопију медицинске документације осигураног лица и обрасце прописане наведеним Правилником на основу којих је осигурано лице стављено на листу чекања у складу са прописима којима се уређује чување медицинске документације. Надзор над листама чекања врше надзорници осигурања Републичког фонда за здравствено осигурање и надзорници осигурања филијала Републичког фонда.

Надзорници осигурања су дужни да сачине записник о извршеној контроли и у случају утврђених неправилности да предложи одговарајуће мере у складу са законом и општим актом Републичког фонда којим се уређује контрола извршавања уговорних обавеза.

Заштитник грађана упутио је препоруку која се односи на потребу доношења посебног закона који би омогућио утврђивање истине о случајевима „несталих беба”, у складу са пресудом Европског суда за људска права. С тим у вези, напомињемо да је у



складу са пресудом Европског суда за људска права донетој по тужби Јовановић Зорице у случају „несталих беба“ извршена пресуда у делу којим је наложена исплата накнаде штете подносиоци тужбе. У циљу предузимања општих мера које би омогућиле утврђивање истине у случајевима „несталих беба“, а које су такође наложене овом пресудом, формирана је Посебна радна група која је имала задатак да припреми предлог општих мера за спровођење поступка на утврђивању чињеница које би омогућиле родитељима да дођу до сазнања о судбини своје деце. Посебну радну групу чинили су представници Министарства правде, Министарства унутрашњих послова, Министарства здравља, Републичког јавног тужиоца и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Радна група је упутила и позив да представник Заштитника грађана учествује у раду те радне групе, тако да је представник Заштитника грађана био присутан на првом састанку те Радне групе. На основу чињеница са којима је располагала и након разматрања могућности о начинима на којима би се могли решавати случајеви „несталих беба“, Радна група је предложила два решења, доношење посебног закона или формирање Комисије која би спроводила поступак на утврђивању чињеница у вези са предметним случајевима. Даље активности у циљу изналажења начина за решавање овог питања, одвијале су се на састанцима на којима су присуствовали министри правде, здравља и унутрашњих послова. На неким од одржаних састанака присуствовали су и представници Удружења родитеља „несталих беба“. Након разматрања могућих предлога, министри су заузели став да се за спровођење поступка на утврђивању истине у случајевима „несталих беба“, актом Владе формира посебна Комисија. Представници Удружења родитеља „несталих беба“ нису подржали овај предлог, због чега ће се разговори на решавању ових случајева наставити.

Поводом препорука која се односи на поступање у случајевима насиља над женама у породици и у партнерским односима, наводимо да је здравствена инспекција Министарства извршила надзор у здравственим установама на територији Републике Србије у циљу увида у поступање здравствених установа, везано за примену Протокола о поступању и сарадњи установа, органа и организација у ситуацијама насиља над женама у породици и у партнерским односима. Приликом контроле здравствене установе су обавезане на вођење евиденције о утврђеним случајевима насиља, као и на поступање у складу са Протоколом. Министарство је поступајући по захтеву Заштитника грађана прикупило податке од свих здравствених установа на територији Републике Србије и на основу тога сачинило табеларни преглед о евидентираним случајевима насиља над женама у породици и у партнерским односима, који је достављен Заштитнику грађана. На основу достављених података утврђено је да је у здравственим установама евидентирано 3610 случајева насиља над женама, од чега је у 2972 случаја обавештена полиција, у 478 случајева обавештено тужилаштво и у 1240 случајева обавештен Центар за социјални рад. Неопходно је истаћи и да је Законом о здравственој документацији и евиденцијима у области здравства („Службени гласник РС”, број 123/14), који је донет почетком новембра 2014. године, утврђена обавеза здравствених установа, приватне праксе и других правних лица која обављају одређене послове здравствених делатности, да воде евиденцију о случајевима злостављања жена.

Подаци у вези са препоруком да се континуирано, ефикасно и благовремено врши контрола загађености животне средине и контрола здравља становништва, а нарочито деце, Месне заједнице Зајача, обезбеђени су на основу Извештаја о извршеним активностима Програма од општег интереса у функцији Завода за јавно здравље Шабац у

периоду јануар – јун 2014. године. У оквиру активности које су се односиле на праћење загађености животне средине и праћење здравственог стања становништва на територији коју покрива овај завод, поред осталог, спроводиле су се следеће активности: праћење кретања концентрација олова у крви становништва у Месној заједници Зајача, као показатеља експозиције олова и другим тешким металима; редовно праћење и ажурирање базе података о здравственој исправности воде за пиће и за сваку уочену неправилност обавештаване су одговарајуће инспекцијске службе и предузимане мере у складу са могућностима ове здравствене установе; вршен увид у стање квалитета животне средине у Месној заједници Зајача, са посебним освртом на присуство свих детектованих тешких метала и организован здравствено-васпитни рад у Месној заједници Зајача, ради едукације становништва на тему „Смањење изложености олову“ и „Квалитет воде у Месној заједници Зајача“. Завод је редовно пратио и ажурирао базу података о свим факторима ризика у животној средини у Месној заједници Зајача. Ова база података треба да буде основ за процену ризика по здравље становништва и квалитет животне средине.

#### **14. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања**

Заштитник грађана упутио је Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања 10 препорука, од чега је седам препорука извршено, а три препоруке нису извршене.

Поводом препорука Заштитника грађана да, Министарство самостално и у сарадњи са другим органима јавне управе, припреми и надлежном органу предложи делотворне мере „афирмативне акције“, које ће омогућити предузећима која запошљавају и рехабилитују особе са инвалидитетом да буду у равноправном положају са осталим привредним друштвима и развија нове мере њихове професионалне рехабилитације, преквалификације и дошколовавања, као и да развија систем подршке тим особама у локалним заједницама, указујемо да Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 32/13), регулише подстицаје за запошљавање ради стварања услова за равноправно укључивање особа са инвалидитетом на тржиште рада, процену радних способности, професионалну рехабилитацију особа са инвалидитетом, обавезу запошљавања особа са инвалидитетом, услове за оснивање и обављање делатности предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом и других посебних облика запошљавања и радног ангажовања особа са инвалидитетом и друга питања од значаја за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом. Овај закон заснива се на начелима поштовања људских права и достојанства особа са инвалидитетом, укључености ових особа у све сфере друштвеног живота на равноправној основи у складу са професионалним способностима, подстицања запошљавања особа са инвалидитетом на одговарајућим радним местима и у одговарајућим условима рада, забране дискриминације, једнаких права и обавеза и родне равноправности особа са инвалидитетом. Поред општих начела, законом је уведено и начело афирмативне акције у смислу укључивања особа са инвалидитетом на тржиште рада, мере за подстицање њиховог запошљавања, као и обавеза запошљавања од стране послодавца. Члан 35. Закона прописује услове под којима предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом, као кључни ресурси радно-активационе интеграције особа са инвалидитетом, могу обављати делатност. У 2013. години, 45

привредних субјеката овог типа поседовало је дозволу за рад и запошљавало око 1.670 особа са инвалидитетом (просек на месечном нивоу). Тренутно дозволу за рад поседује 48 предузећа овог типа. На основу члана 40. Закона, предузеће за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом има право на месечну субвенцију зараде за сваку запослену особу са инвалидитетом у висини до 75% укупних трошкова зараде са припадајућим доприносима за обавезно социјално осигурање, али не више од 50% просечне зараде по запосленом у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике, у складу са прописима о државној помоћи за запошљавање особа са инвалидитетом и другим прописима о државној помоћи који су потребни за примену прописа о државној помоћи за запошљавање особа са инвалидитетом. У 2013. години за ове намене исплаћено је 403.861.838,15 динара. Такође, предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом се, у циљу побољшања услова рада у вези са професионалном рехабилитацијом и одржањем запослења особа са инвалидитетом, опредељују средства за покривање оправданих трошкова запошљавања стручних лица за радно оспособљавање и професионалну рехабилитацију особа са инвалидитетом и трошкова превоза за долазак на рад и одлазак са рада запослених стручних лица и особа са инвалидитетом, а у складу са чланом 36. Закона и правилима о државној помоћи. У 2013. години за ове намене исплаћено је 80.422.969,33 динара. На основу члана 41. Закона, предузећу за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом могу се обезбедити и средства за побољшање услова рада, унапређење производних програма, увођење стандарда, побољшање квалитета производа и пружених услуга, прилагођавање радних места или у друге сврхе, у складу са прописима о државној помоћи за накнаду додатних трошкова запошљавања особа са инвалидитетом и другим прописима о државној помоћи који су потребни за примену прописа о државној помоћи за накнаду додатних трошкова запошљавања особа са инвалидитетом. У 2013. години, подржано је финансирање укупно 53 пријаве/пројекта предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом, у укупном износу од 288.110.388,63 динара за набавку репроматеријала и нове опреме. За све наведене намене предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом у 2013. години исплаћена су средства из буџета Републике Србије, односно Буџетског фонда за професионалну рехабилитацију и подстицање запошљавања особа са инвалидитетом у укупном износу од 772.395.196,11 динара. Са реализацијом наведених подстицаја, настављено је и током 2014. године.

У 2014. години измењена је Уредба о поступку за прибављање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава, којом се укида обавеза подношења молбе за ново запошљавање особа са инвалидитетом, у складу са прописима који уређују област професионалне рехабилитације и запошљавања особа са инвалидитетом. На овај начин додатно се подстиче запошљавање особа са инвалидитетом, односно омогућава несметана реализација мера активне политике запошљавања усмерених ка особама са инвалидитетом.

Под професионалном рехабилитацијом особа са инвалидитетом подразумева се организовање и спровођење програма мера и активности у циљу оспособљавања за одговарајући посао, запошљавања, одржања запослења, напредовања или промене професионалне каријере (члан 12. Закона). Мере професионалне рехабилитације које спроводи Национална служба за запошљавање су део процеса рехабилитације појединца

усмерене ka повећању нивоа запошљивости или запошљавања особа са инвалидитетом, односно социјалног укључивања и представљају саставни део система мера активне политике запошљавања (особе са инвалидитетом, као теже запошљива категорија, имају приоритет приликом укључивања у мере активне политике запошљавања које спроводи Национална служба за запошљавање). Мере активне политике запошљавања по прилагођеним програмима, спроводе се у складу са потребама особа са инвалидитетом, процењеним професионалним могућностима и радном способношћу. Мере активне политике запошљавања под општим условима спроводе се у групама које чине особе са инвалидитетом и друга незапослена лица, односно под условима прописаним за незапослена лица у сваком случају када је то могуће, по процени стручних лица Националне службе за запошљавање. Укупан број особа са инвалидитетом на евиденцији Националне службе за запошљавање, на дан 31. децембра 2013. године износио је 20.627 лица (6.774 жена, односно 33,84%), што представља удео од 2,68% у укупном броју незапослених лица. Током 2013. године, утврђено је 9.386 индивидуалних планова запошљавања особа са инвалидитетом, међу којима је 3.334 жена. У активности усмерених ка информисању о могућностима за развој каријере реализованим у ЦИПС укључено је укупно 15 особа са инвалидитетом (пет жена). У меру Саветовање укључена је укупно 151 особа са инвалидитетом (71 жена). Селекцијом и класификацијом обухваћене су укупно 192 особе са инвалидитетом (94 жена)<sup>1</sup>.

Према Извештају о реализацији Споразума о учинку НСЗ за 2013. годину, особе са инвалидитетом укључене су у следеће мере активне политике запошљавања у 2013. години, и то: Обука за активно тражење посла –АТП 1(укупно 1185/ жене 435), Тренинг самоефикасности – АТП 2 (укупно 63/жене 37), Клуб за тражење посла (укупно 173/жене 82), Сајмови запошљавања (укупно 1756/ жене 658), Програм стручне праксе (укупно 37/жене 22), Стицање практичних знања (укупно 1/жене 0), Обуке за тржиште рада (укупно 461/жене 252), Обуке на захтев послодавца (укупно 5/жене 1), Функционално основно образовање одраслих (укупно 41/жене 21), Субвенције за samozapoшљавање (укупно 172/жене 66), Субвенције послодавцима за отварање нових радних места (укупно 156/жене 58), Јавни радови (укупно 1276/жене 544), Субвенција зараде особе са инвалидитетом без радног искуства (укупно 295/жене 100), Мере подршке за особе са инвалидитетом (укупно 38/жене 19).

Током 2013. године, Национална служба за запошљавање објавила је три јавна конкурса и то: Јавни конкурс за организовање спровођења јавних радова на којима се ангажују особе са инвалидитетом, Јавни конкурс за рефундацију трошкова подршке особама са инвалидитетом које се запошљавају под посебним условима и Јавни конкурс за доделу субвенције зарада за запошљавање особа са инвалидитетом без радног искуства.

Током 2013. године, средства Буџетског фонда за професионалну рехабилитацију и подстицање запошљавања особа са инвалидитетом (када се ради о трансферу Националној служби за запошљавање) утрошена су за: мере и активности професионалне рехабилитације у износу од 27.273.913,55 динара, подстицање запошљавања особа са инвалидитетом у износу од 360.664.226,31 динара, рефундације трошкова прилагођавања радног места особа са инвалидитетом које се запошљавају под посебним условима и рефундација трошкова обезбеђивања стручне подршке особама са инвалидитетом које су запослене под посебним условима у износу од 17.351.115,39 динара.

<sup>1</sup> Прилог Националне службе за запошљавање за израду Извештаја о реализацији Националног акционог плана запошљавања за 2013. годину

С обзиром да област професионалне рехабилитације (уколико се посматра и као саставни део свеукупне хабилитације или рехабилитације лица), захтева мултидисциплинарни приступ, Закон је, организацију надлежну за послове запошљавања, овластио да прати развој, организацију и спровођење професионалне рехабилитације кроз мрежу носилаца послова професионалне рехабилитације која обухвата: предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом, образовне установе, и друга правна и физичка лица која испуњавају услове прописане законом за спровођење мера и активности професионалне рехабилитације.

Имајући у виду неповољну образовну структуру особа са инвалидитетом и чињеницу да особе са инвалидитетом након спроведених мера и активности професионалне рехабилитације могу значајно да побољшају свој радни учинак, Законом је предвиђен развој програма обука заснованим на потребама тржишта рада који задовољавају основне критеријуме за остваривање планираних резултата и стицање стручних компетенција.

Од почетка примене Закона (мај 2009. године), закључно са априлом 2014. године Министарство је издало 104 одобрења за спровођење 452 програма обука за 58 носилаца мера и активности професионалне рехабилитације.

Министарство такође наставља и са подршком која се особама са инвалидитетом пружа кроз финансирање пројеката које реализују удружења особа са инвалидитетом на локалном нивоу. Активно се развија сарадња са удружењима особа са инвалидитетом у делу финансијске подршке коју пружа програмима које иста спроводе у циљу заштите права и унапређења положаја особа са инвалидитетом, а посебно у области спречавања дискриминације, развоја сервиса на локалном нивоу кроз увођење нових услуга, које као пружаоци спроводе удружења у циљу пружања подршке особама са инвалидитетом што за резултат има већи степен њихове укључености у социјални и економски живот друштва.

Кроз први ниво финансирања пружа се непосредна финансијска подршка програмима и услугама које реализује 32 републичка и покрајинска Савеза, који окупљају 526 локалних удружења (21 Савез реализује активности у 364 локалне организације на територији уже Србије, док 11 Савеза реализује активности у 162 локалне организације на територији АП Војводине). Кроз овај ниво финансирања пружа се финансијска подршка програмима који се реализују у складу са следећим приоритетима: Развој иновативних сервиса; Подршка развоју и реализацији стимулативних и инклузивних програма чији је циљ социјална интеграција и инклузија особа са инвалидитетом; Подизање нивоа свести заједнице о особама са инвалидитетом и самих особа са инвалидитетом о правима, положају и потребама у циљу стварања услова за социјалну интеграцију особа са инвалидитетом.

Кроз други ниво финансирања намењен свим социјално хуманитарним организацијама које су регистроване на територији Републике Србије, развијају се сервиси на локалном нивоу намењени подршци особа са инвалидитетом.

Приликом одабира предлога пројеката води се рачуна о степену усклађености са Стратегијом унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији као и о промовисању партиципације и одговорности корисника, те је из тог разлога оцењено да наведени предлози пројеката испуњавају услове прописане у смерницама конкурса.

Приоритет Министарства јесте унапређење положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији кроз пружање подршке следећим пројектним активностима:

1. Превенција институционализације и деинституционализација (Становање уз подршку за особе са инвалидитетом; Дневни боравци за особе са инвалидитетом; Стимулативни и инклузивни програми намењени деци, одраслим и старим особама са инвалидитетом, као и њиховим породицама у циљу превенције институционализације),

2. Побољшање приступачности физичког окружења (Уклањање архитектонских баријера),

3. Услуге подршке за самосталан живот особа са инвалидитетом (активности допунске подршке које својим садржајем спадају у домен стимулације, интеграције и реинтеграције, инклузије, едукације, радно окупационих и психосоцијалних програма у ширем смислу, активности које имају за циљ побољшање квалитета живота особа са инвалидитетом стварањем могућности за слободан избор услова и начина живота у изабраном окружењу).

Кроз трећи ниво финансирања Министарство почетком сваке календарске године расписује Стални отворени Конкурс чија је намена финансирање пројекта у циљу побољшања приступачности физичког окружења, унапређења просторно - техничких услова рада организација особа са инвалидитетом и хуманитарних и других програма. Предлогом пројекта Министарству се током целе године могу обратити сва удружења, а Комисија коју решењем фомира министар најмање једном месечно разматра пристигле предлоге пројекта и доноси одлуку о пројектима који ће бити подржани за финансирање.

Имајући у виду да Заштитник грађана наводи да је потребно да Национална служба за запошљавање, приликом спровођења програма стручног оспособљавања и доделе субвенција за samozapošljavanje, обезбеди довољно финансијских средстава за реализацију програма које је планирала, чињеница је да мере активне политике запошљавања представљају активности усмерене ка унапређењу запослености које се финансирају из буџета Републике Србије, средстава територијалне аутономије и јединица локалне самоуправе, поклоне, донација, легата, кредита, камата и других средстава, у складу са законом, доприноса за случај незапослености, других извора, у складу са законом.

Национални акциони план запошљавања представља основни инструмент операционализације утврђеног стратешког оквира политике запошљавања, којим се утврђени приоритети транспонују у конкретне програме и мере активне политике запошљавања и доноси се на годишњем нивоу. Обавезан елемент националног акционог плана запошљавања, у складу са чланом 39. Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености чини финансијски оквир политике запошљавања и извори финансирања, где се исказују потребна средства за реализацију програма и мера активне политике запошљавања, док се Законом о буџету Републике Србије утврђује износ који је обезбеђен за реализацију програма и мера. Након утврђивања националног акционог плана запошљавања, доношења закона о буџету и споразума о учинку Националне службе за запошљавање за предметну годину, Национална служба за запошљавање припрема Програм рада, који усваја Влада. Наведеним програмом се прецизирају мере активне политике запошљавања и друге активности, циљне групе незапослених лица, лица у појединим мерама, рокови за реализацију, очекивани резултати, финансијска средства неопходна за реализацију конкретних мера активне политике запошљавања и др. Сходно наведеном, круг незапослених лица мерама активне политике запошљавања које реализује Национална служба за запошљавање зависи од одређених финансијских средстава у

буџету Републике Србије, а која се према утврђеној динамици и износу средстава на месечном нивоу трансферишу Националној служби за запошљавање.

Имајући у виду да особе са инвалидитетом представљају једну од категорија теже запошљивих лица, којима је, у процесу запошљавања, неопходно пружити додатну подршку ради обезбеђивања принципа једнаких могућности на тржишту рада, указујемо да су финансијска средства потребна за реализацију мера професионалне рехабилитације, односно активне политике запошљавања особа са инвалидитетом и мера афирмативне акције усмерене ка предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом, у претходним годинама, у континуитету и потребном обиму, била обезбеђена у буџету Републике Србије, односно Буџетском фонду за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом.

У вези са наводом Заштитника грађана да Влада треба да изради и предложи Народној скупштини измену члана 32. Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености, напомињемо да незапослена лица која се воде на евиденцији Националне службе за запошљавање, имају обавезу личног јављања Националној служби за запошљавање ради обавештавања о могућностима и условима запослења и посредовања у запошљавању, у складу са индивидуалним планом запошљавања, а најмање једном у три месеца, као и на сваки позив Националне службе. Наведена обавеза уведена је са циљем активације незапослених лица у поступку тражења запослења, односно информисања о могућностима за укључивање у мере активне политике запошљавања ради подизања нивоа запошљивости и конкурентнијег иступања на тржишту рада. Искуство земаља Европске уније показује да се од незапослених лица очекује расположивост на сваки позив саветника за запошљавање, ради посредовања у запошљавању према поднетом захтеву послодаваца или укључивања у мере активне политике запошљавања, што представља још један од начина превенирања рада у неформалном сектору. У току су активности на изменама Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености. Имајући у виду високу стопу неактивности и стопу дугорочне незапослености, боље уређење и прецизирање норми којима се регулишу обавезе и права незапослених лица треба да подстакне проактивни приступ незапослених лица у тражењу посла и да уз мере активне политике запошљавања повећају могућности за запошљавање незапослених лица и побољшање њиховог положаја на тржишту рада.

У обављању послова Националног механизма за превенцију тортуре Заштитник грађана упутио је препоруку том министарству да је потребно спровести све неопходне радње у циљу смањења постојећег броја корисника у Дому „Ветерник“ у наредне две године, као и то да је потребно прописити услове и процедуре за ограничавање слободе кретања и физичког спутавања у резиденцијалним установама социјалне заштите. С тим у вези указујемо да је препорука о пропустима у раду Дома Ветерник прослеђена Покрајинском секретаријату за здравство, социјалну политику и демографију, као надлежном органу за поступању у складу са чланом 24. Закона о утврђивању одређених надлежности АП Војводина.

У делу Извештаја Заштитника грађана за 2013. годину и препоруке које се односе на процес деинституционализације и смањење броја корисника у Дому „Ветерник“ у Ветернику, представник оснивача Покрајински секретаријат за здравство, социјалну политику и демографију задужен је да изради Акциони план за поступање по препорукама за смањење броја корисника у Дому „Ветерник“, док ће Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања учествовати у овом процесу у складу са својим

овлашћењима и након његовог окончања исцрпан извештај доставити Заштитнику грађана.

Препорука упућена Покрајинском секретаријату за здравство, социјалну политику и демографију ради информисања и предузимања евентуалних мера и поступања у складу са препорукама о чему је Заштитник грађана обавештен. Наведени предмет налази се пред Управним судом и поступак који је покренут поводом истог није још увек окончан.

Установе за смештај корисника са интелектуалним и менталним тешкоћама су донеле интерну процедуру за примену поступака и мера ограничавања кретања, изолације или контроле понашања корисника. Установа прописује процедуру, одређује лице одговорно за одобравање рестриктивних поступака и мера и води евиденцију о њиховој примени у складу са Законом о заштити лица са менталним сметњама. („Службени гласник РС”, број 45/13).

У вези предложене измене прописа којом би се обезбедило остваривање права запослених у случајевима када послодавац није измирио своје обавезе и уплатио доприносе и прописа ради ефикаснијег откривања рада на црно, указујемо да је одредбама Закона о изменама и допунама Закона о раду („Службени гласник РС” број 75/14) који је ступио на снагу 29. јула 2014. године а у циљу бржег и ефикаснијег остваривања права запослених по основу рада, прописано да је послодавац дужан да запосленом приликом сваке исплате зараде и накнаде зараде достави обрачун. Обрачун зараде и накнаде зараде које је дужан да исплати послодавац у складу са законом представља извршну исправу. Такође, послодавац је дужан да запосленом достави обрачун и за месец за који није извршио исплату зараде, односно накнаде зараде. Уз овај обрачун послодавац је дужан да запосленом достави и обавештење да исплата зараде, односно накнаде зараде, није извршена и разлоге због којих није извршена исплата. Обавештење садржи констатацију да зарада односно накнада није у потпуности или делимично извршена, као и разлоге који су до тога довели. Рок за доставу овог обрачуна зараде, односно накнаде зараде је најкасније до краја месеца за претходни месец, када је и крајњи рок за исплату зараде односно накнаде. Запослени коме је зарада и накнада зараде исплаћена у складу са обрачуном задржава право да пред надлежним судом оспорава законитост тог обрачуна. Поступак извршења на основу обрачуна зараде и накнаде зараде као извршне исправе може се иницирати код надлежног суда, предлогом за извршење.

У циљу ефикаснијег откривања „рада на црно”, изменама Закона о раду послодавац се обавезује да уговор о раду, односно други уговор у складу са овим законом или њихову копију држи у седишту или другој пословној просторији послодавца или на другом месту, у зависности од тога где запослени или радно ангажовано лице ради. Поред тога наведеним изменама инспектору рада је дато овлашћење да решењем наложи послодавцу да са запосленим који је у смислу члана 32. став 2. Закона о раду, закључи уговор о раду у писаном облику.

Када је у питању заштита трудница и породиља, указујемо да Закон о раду у члану 187. прописује да за време трудноће, породиљског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета послодавац не може запосленом да откаже уговор о раду. Запосленом из става 1. овог члана рок за који је уговором засновао радни однос на одређено време продужава се до истека коришћења права на одсуство. Решење о отказу уговора о раду ништавно је ако је на дан доношења решења о отказу уговора о раду послодавцу било познато постојање околности из става 1. овог члана или ако запослени у року од 30 дана од дана престанка радног односа обавести послодавца о



постојању околности из става 1. овог члана и о томе достави одговарајућу потврду овлашћеног лекара или другог надлежног органа.

Заштитник грађана упутио је Министарству притужбу Марка Божића из Смедеревске Паланке, број 13812 од 20. маја 2014. године, који изражава незадовољство чињеницом да му се повређује право на запошљавање због тога што је добио обавештење да надлежна комисија органа вештачења Фонда ПИО, не обавља послове вештачења због штрајка. Захтев Заштитника грађана односио се на питање организовања штрајка, да ли је у складу са Законом о штрајку, односно да ли је у органу обезбеђен минимум процеса рада, као и то да ли је Министарство предузело и уколико јесте које мере из своје надлежности у циљу обезбеђивања законитог и ефикасног рада надлежних органа јавне власти. Дана 1. јула 2014. године, дописом број 19034 Заштитник грађана доставио је Министарству захтев да у року од 15 дана достави копију Одлуке о обезбеђивању минимуму процеса рада у Фонду ПИО и да достави обавештење о томе да ли је у периоду штрајка у Фонду ПИО примало притужбе грађана који су због штрајка били онемогућени да остварују своја права у систему ПИО и систему социјалне заштите као и да ли је и на који начин реаговано на притужбу Марка Божића из Смедеревске Паланке.

Указујемо да је синдикат запослених у Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање 27. марта 2014. године одржао штрајк упозорења због умањења плата запослених и најавио почетак генералног штрајка за 8. април 2014. године до испуњења захтева, односно до доношења Уредбе о изменама и допунама Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама. Имајући у виду да Републички Фонд за пензијско и инвалидско осигурање у смислу члана 9. Закона о штрајку („Службени лист СРЈ“, број 29/96 и „Службени гласник РС“, број 101/05 – др. закон), обавља делатност од јавног интереса, право на штрајк његових запослених може да се оствари само уколико се обезбеди минимум процеса рада којим се обезбеђује сигурност људи и имовине, односно који представља незаменљив услов живота и рада грађана или рада другог предузећа, Министарство је донело Одлуку о обезбеђивању минимума процеса рада у Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање. Овом одлуком су одређени послови којима се обезбеђује минимум процеса рада у Фонду и овлашћен је директор Фонда, да до дана одређеног за почетак штрајка, одреди начин обезбеђивања минимума процеса рада и број извршилаца који су дужни да раде за време штрајка. У складу са наведеном одлуком одређено је да се осим послова који се обављају у пуном обиму, остали послови Фонда обављају од стране најмање 30% запослених од укупног броја запослених који обављају те послове. Што се тиче послова вештачења које Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање обавља за Националну службу за запошљавање, у складу са овом одлуком обављали су се од стране најмање 30% запослених од укупног броја запослених који обављају те послове.

Заштитник грађана је упутио Министарству препоруку која се односи на корисника породичне инвалиднина Милковић Маре.

Корисник породичне инвалиднине по прописима из области борачко – инвалидске заштите је Милковић Мара из Црне Траве а по основу супруга Милковић Бранка који је нестало (погинуо) у ратним дејствима 90-тих година. Околности његовог нестанка (погибије) утврђене су на основу уверења ВП 9073 Плашки пов бр.10-62 од 21. јула 1997. године. У поступку провере веродостојности доказа од стране Војнобезбедносне агенције Министарства одбране утврђено је да је ово уверење (које је битан доказ у овој управној

ствари) фалсификат. У спроведеном поступку корисница није дала прихватљиво објашњење како је дошла у посед лажног доказа.

С обзиром да се ради о кривичном делу, од стране општинске управе општине Црна Трава против Милковић Маре поднета је кривична пријава Основном јавном тужилаштву у Лесковцу. Основно јавно тужилаштво у Лесковцу је дописом КТ бр. 2667/2010 од 23. фебруара 2011. године обавестило Општинску управу Црна Трава да је наведена кривична пријава одбачена услед застарелости кривичног гоњења.

Тиме што је битан доказ за признање права у овој управној ствари оспорен, оправдано је покренут поступак преиспитивања признатог права. Надлежни орган - Општинска управа Црна Трава приступила је понављању поступка и утврђивању чињенице да је коначним решењем право признато на основу лажне исправе, односно неистинитих навода странке којима је орган који је водио поступак био доведен у заблуду. На основу наведених активности у поновљеном поступку донето је првостепено решење број 580-120/97-04 од 16. новембра 2010. године, којим су Милковић Мари укинута раније донета решења о признатим правима на породичну инвалиднину, увећану породичну инвалиднину, месечно новчано примање и допунску породичну инвалиднину. У поступку по жалби, коју решава ово министарство, именована се позвала на нове доказе које би могла прибавити а који би могли доказати да је њен супруг неспорно нестао (погинуо) под околностима релевантним за остваривање права на породичну инвалиднину. Стога је ово министарство решењем број 580-02-00592/2010-11 од 13. јануара 2011. године усвојило жалбу изјављену против првостепеног решења и исто вратило на поновни поступак и одлуку како би се жалиљи пружила могућност да прибави релевантне доказе и задржи призната права.

Међутим, Општинска управа Црна Трава није могла да мериторно поступи по налозима из другостепеног решења јер сама, по службеној дужности, није могла прибавити те доказе, а које доказе по природи ствари је понудила сама странка те стога их сама и може прибавити и поднети. Сама странка, до данас, није поднела наведене релевантне доказе. Стога кашњење у решавању ове управне ствари није кривица надлежних органа.

У притужби коју је поднела Заштитнику грађана Милковић Мара је истакла да јој је неосновано обустављена исплата инвалидских принадлежности, односно да општинска управа Црна Трава није поступила по налозима Министарства и у поновном поступку није донела ново решење. Заштитник грађана је препоруком 115-3258/13, дел.бр. 29645 од 14. октобра 2013. године од овог министарства затражио обавештење о непоступању првостепеног органа по налозима овог министарства.

Актом овог министарства број 07-00-01309/2013-11 од 31. октобра 2013. године и од 14. априла 2014. године, Заштитник грађана је обавештен о горе наведеном, тј. о чињеници да се ова управна ствар не може мериторно решити док подносилац притужбе не поднесе релевантне доказе, на које се у поступку позвала.

По прибављању наведених доказа, уколико се њима могу потврдити горе наведене чињенице, успоставиће се даља исплата права на породичну инвалиднину именованој.

## 15. Министарство омладине и спорта

Министарству омладине и спорта није упућена ниједна препорука.

Заштитник грађана је скренуо пажњу да конкурсни поступак за избор чланова у Савету за младе није довољно транспарентан и да Министарство треба да унапреди транспарентност јавних позива и конкурса.

У мишљењу упућеном Министарству марта 2014. године, Заштитник грађана наводи да би учешће младих у раду Савета за младе, требало унапредити мерама којима се обезбеђује да мандат чланова у Савету буде временски ограничен, да све информације у вези са радом Савета, а нарочито јавни позиви за учешће у раду овог тела, односно предлагање кандидата за чланство у њему треба да буду транспарентне и доступне најширем кругу младих особа и да се продужи рок за подношење пријава на јавни позив за избор у Савету за младе.

Савет за младе образован је Одлуком Владе 05 Број 02-559/2014-1 од 24. јануара 2014. године, која је објављена у „Службеном гласнику РС”, број 8 од 29. јануара 2014. године и која је ступила на снагу 6. фебруара 2014. године, а Решењем Владе, 24 Број 119 - 9828/2014 од 4. септембра 2014. године, објављеним у Службеном гласнику Републике Србије, број 95 од 4. септембра 2014. године, извршене су измене састава Савета. Министарство је прихватило иницијативу и предлог Заштитника грађана те је унапређена транспарентност јавних позива и конкурса. Приликом будуће измене Одлуке о образовању Савета за младе размотриће се могућност утврђивања рока за извршење задатка овог радног тела и питање мандата чланова у Савету.

Министарству је упућена иницијатива за измену и допуну Закона о спорту којима би се уредила област уговарања између спортских клубова/организација и малолетних спортиста.

Министарство је обавестило Заштитника грађана да припрема измене и допуне Закона о спорту, те да ће у том смислу иницијатива за уређивање области уговарања између спортских клубова/организација и малолетних спортиста, бити размотрена, а у циљу уређивања услова, начина и поступка закључивања уговора између спортских организација/клубова и малолетних спортиста и механизма заштите најбољих интереса деце у том поступку и заштите деце од искоришћавања.

Поводом мишљења Заштитника грађана да садржина признања уређена Уредбом о националним признањима и новчаним наградама, не може да буде доживотно примање у одређеном, знатном, износу, и то без икаквог обзира на релевантне околности (социјално стање, комерцијалност спорта и сл.), те да ће укупан новчани износ националних признања, који се са сваким националним спортским успехом повећава, у једном моменту угрозити финансирање других аспеката спорта као што су спорт за све, школски спорт, спортска инфраструктура, истичемо да то министарство разматра све предлоге и сугестије Заштитника грађана у циљу припреме и измене Уредбе о националним спортским признањима и наградама.

Донет је Закон о спречавању допинга у спорту („Службени гласник РС”, број 111/14) који је усклађен са Међународном конвенцијом о допингу и Светским антидопинг

кодексом а овим су истовременоотклоњени уочени недостаци и непрецизности у овој области.

## 16. Министарство културе и информисања

Заштитник грађана је актом број 119-522/2011, дел. бр. 3222 од 6. фебруара 2013. године упутио четири препоруке Министарству културе и информисања. Регулаторном телу за електронске медије Заштитник грађана је упутио две препоруке. Све препоруке су извршене.

Заштитник грађана је поступајући по притужбама Загорке Исаковић, Станке Тодоровић, Лидије Мишић, Добрија Стојановић и Божицара Дамјановски, које се односе на рад и поступање Министарства у вези са Конкурсом за доделу признања за врхунски допринос националној култури односно култури националних мањина за 2010. годину, спровео поступак контроле правилности и законитости рада и утврдио да је Министарство начинило пропуст у раду, односно да Конкурс за доделу признања за врхунски допринос националној култури односно култури националних мањина за 2010. годину, није спроведен у складу са Уредбом о ближим условима и начину доделе признања за врхунски допринос националној културе, односно култури националних мањина и Пословником о раду Комисије за утврђивање предлога за доделу признања уметницима односно стручњацима у култури, због чега је учесницима на конкурс онемогућено да добију појединачне одлуке са резултатима Конкурса и са поуком о правном средству, поводом пријава за доделу признања. У вези са наведеним, ова препорука односи се на утврђивање околности од стране Министарства због којих је дошло до неправилности у раду и одлучивању Комисије за утврђивање предлога за доделу признања за врхунски допринос националној култури односно култури националних мањина, као и утврђивање околности у вези са садржајем и упућивањем Предлога решења Влади, актом број: 181-00-474/2010-05 од 27. децембра 2010. године односно на потребу да се предузму мере према лицима која су начинила пропусте у свом раду, у складу са врстом и обимом овлашћења и одговорностима тих лица.

Имајући у виду наведено, Министарство је упутило допис од 22. јула 2013. године, којим је Заштитнику грађана указано на чињенице да је Комисија коју је образовало и именovalo Министарство утврдила Предлог за доделу признања уметнику, односно стручњаку у култури, а коначан предлог решења за доделу признања утврдио је тадашњи министар културе, који је био упознат са Уредбом и поступком која она уређује.

Након одговора Министарства од 22. јула.2013. године, Заштитник грађана се више није обраћао Министарству у вези са наведеним.

Поводом притужби притужби Станке Тодоровић и Лидије Мишић у којима је наведено да су се чланови графичке секције Удружења ликовних уметника Србије, обратили министру културе и информисања 15. марта 2011. године и 25. марта 2011. године питањем због чега ниједан члан графичке секције није добио признање за врхунски

допринос националној култури односно култури националних мањина, на конкурс Министарства 2010. године, на које Министарство није одговорило, Заштитник грађана је утврдио да је Министарство начинило пропуст у раду и упутио је препоруку том министарству да достави образложени одговор графичкој секцији Удружења ликовних уметника Србије на наведене дописе.

Министарство, актом број 07-00-32/2013 од 21. марта 2013. године одговорило је Удружењу ликовних уметника Србије (Графичка секција) на дописе од 15. марта и 25. марта 2013. године, и о томе обавестило Заштитника грађана.

Заштитник грађана утврдио је да Уредба о ближим условима и начину доделе признања за врхунски допринос националној култури односно култури националних мањина, садржи правне недостатке и са тим у вези је препоручено Министарству да Влади предложи измену и допуну Уредбе, на начин којим би се сваком учеснику конкурса омогућило да: добије одлуку Комисије за утврђивање предлога за доделу признања поводом поднете пријаве са образложењем разлога и чињеница које су биле релевантне за такву одлуку и користи правно средство против одлуке Комисије којом није задовољан.

Заштитник грађана својом препоруком указује на потребу да Министарство у року од 15 дана од усвајања измена и допуна Уредбе усклади Пословник о раду Комисије за утврђивање предлога за доделу признања уметницима односно стручњацима у култури за врхунски допринос националној култури односно култури националних мањина.

Министарство је актом број: 011-00-4/2013-01, од 22. јула 2013. године обавестило Заштитника грађана да је тадашњи министар културе и информисања, решењем број:119-01-38/2013-01 од 4. фебруара 2013. године, образовао Радну групу за израду Нацрта закона о изменама и допунама Закона о култури, чији задатак је израда текста Нацрта закона о изменама и допунама Закона о култури, којим би се извршило побољшање постојећих решења садржаних у Закону о култури, у циљу отклањања уочених проблема у његовој примени, усклађивања постојећег правног система у култури са савременим домаћим и светским искуствима из те области, као и са текућим друштвеним потребама односно новим односима у овој области који су битно утицали на промену односа регулисаним законом.

У међувремену је дошло до формирања нове Владе и рад на доношењу Нацрта Закона о изменама и допунама Закона о култури је настављен. Јавна расправа је одржана од 24. новембра 2014 до 25. децембра 2014. године.

У вези са препорукама Заштитника грађана упућеним имаоцима јавних овлашћења из делокруга надлежности Министарства, Заштитник грађана је у 2013. години наложио предузимање одређених мера Регулаторном телу за електронске медије.

Заштитник грађана је дописом, дел. бр. 9334 од 2. априла 2013. године, предложио Регулатору да предузме мере из своје надлежности јер је сматрао да се емитовањем огласне поруке у програму телевизијских пружалаца медијских услуга у којој министар пољопривреде, шумарства и водопривреде лично у својству државног функционера, позива пољопривреднике да се региструју или обнове регистрацију, како би остварили права на све подстицаје у пољопривреди и руралном развоју повређују одредбе Закона о оглашавању, које штите грађане као примаоце огласних порука, а све у циљу престанка кршења наведеног закона. Након тога обустављено је емитовање предметног спота.

Што се тиче друге препоруке Заштитник грађана је навео да је Предузеће за информисање и маркетинг „PINK INTERNATIONAL COMPANY“ из Београда - ТВ Пинк у својој емисији „Звезде Гранда“ у неодговарајуће време емитовао садржаје који због

нивоа својих едукативних, културних, уметничких и моралних вредности и врсте порука, као и због начина опхођења и поступака учесника нису примерени предшколском и раном школском узрасту детета које је учествовало у тој емисији, као ни деци која су била изложена овим садржајима јер могу да наруше правилан физички, ментални и морални развој детета. Заштитник грађана сматрао је потребним да Регулатор предузме одговарајуће мере у циљу утврђивања одговорности за пропусте у раду емитера и потребе изрицања одговарајућих санкција. Предмет је код Заштитника грађана заведен под бројем 25480.

Након спроведеног поступка Савет Регулатора упозорио је Предузеће за информисање и маркетинг „PINK INTERNATIONAL COMPANY” из Београда да је неопходно да убудуће повећа уредничку пажњу у циљу заштите интереса малолетника који учествују у програмским садржајима произведеним од стране других субјеката (независна продукција). Регулатор је о предузетим мерама обавестио Заштитника грађана, који је у свом допису, дел. број 37382, констатовао да нема законског основа за даље поступање Заштитника грађана у овом случају.

Такође, у вези са препорукама Заштитника грађана упућеним имаоцима јавних овлашћења из делокруга Министарства, Архиву Србије-Установи културе од националног значаја, упућена су два дописа Заштитника грађана у 2013. години. Наведеним дописима указује се на две притужбе грађана које се односе на рад и поступање наведеног органа а по којима Заштитник грађана није нашао основа за покретање поступка контроле правилности и законитости рада.

## **17. Безбедносно - информативна агенција**

Заштитник грађана донео је 10 препорука, од којих се једна препорука односи искључиво на Безбедносно-информативну агенцију, шест препорука се само делимично односи на Агенцију а три препоруке се не односе на Агенцију.

Препорука која се односи на то да се усвоји нови закон о Агенцији, како би се, између осталог, обезбедила предвидљивост у употреби посебних мера, је испуњена са доношењем Закона о изменама и допунама Закона о Безбедносно-информативној агенцији, који је ступио на снагу 29. јуна 2014. године („Службени гласник РС”, број 66/14).

Препорука да се уједине постојеће паралелне техничке могућности различитих агенција и Полиције у једну, националну агенцију која би, као провајдер, пружала техничке услуге неопходне за пресретање комуникација и других сигнала свим ауторизованим корисницима, није испуњена из више разлога, између осталог због чињенице да то захтева одређено време и поступање више државних органа и организација, што укључује и доношење закона којим би се конституисало ново правно лице (агенција) и прописали његови послови и овлашћења. Међутим, у току је финализација Акционог плана за Поглавље 24 (слобода, правда и безбедност) предприступних преговора Србија - ЕУ. У оквиру овог Акционог плана планиране су одређене активности и мере у циљу успостављања система пресретања електронских комуникација у Републици Србији, који би одговарао њеним безбедносним потребама и кадровским и материјалним могућностима. Међу планираним активностима у Акционом плану је и покретање иницијативе за доношење одлуке од стране овлашћених државних

органа и тела о будућем изгледу овог система, чији је носилац Агенција, а што је Агенција већ реализовала, преко Канцеларије Савета за националну безбедност и заштиту тајних података. Напомена: ова препорука Заштитника грађана је у директној супротности са тзв. добром праксом у државама чланицама ЕУ.

Доношењем Закона о изменама и допунама Закона о електронским комуникацијама, који је ступио на снагу 21. јуна 2014. године („Службени гласник РС”, број 62/14), препорука да се уједине процедуре према пружаоцима електронских комуникација и њихове обавезе, је делимично испуњена. За потпуно испуњавање препоруке потребно је доношење Правилника о захтевима за уређаје и програмску подршку за законито пресретање електронских комуникација и приступ задржаним подацима о електронским комуникацијама, у складу са одредбама Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС”, бр. 44/10, 60/13 –УС и 62/14).

Препоруку која се односи на то да се обезбеди неизбрисиво бележење приступа телекомуникацијама, уз све податке који су потребни да би се могла извршити накнадна контрола законитости и правилности поступка, Безбедносно-информативна агенција је спровела свој део обавезе из ове препоруке још 2010. године, успостављањем у Агенцији тзв. система двоструког кључа, када је у питању примена ове посебне мере.

Препорука да се обавезу унутрашњи надзорни механизми да о својим налазима од значаја за поштовање људских права обавештавају Заштитника грађана и надлежне скупштинске одборе, посебно у случајевима када се о њих оглушило руководство органа у којима су образовани и у случајевима који говоре о озбиљним наводима или потврђеним кршењима људских права, није у потпуности испуњена, због чињенице да то захтева додатно време неопходно за интервенцију у акту који уређује унутрашњу контролу у Агенцији. У току је рад на доношењу новог акта који уређује ово питање.

Поводом препоруке да се анализира спровођење Закона о тајности података (укључујући усвајање неопходних подзаконских аката, декласификацију старих докумената, спровођење истрага, издавање безбедносних сертификата), те размотри потреба за доношење озбиљних измена тог закона, или доношење новог закона, како би се обезбедило остваривање циљева због којих је донет, указујемо да је Агенција пре више година имплементирала Закон о тајности података („Службени гласник РС”, број 104/09), након што је, између осталог, предложила усвајање или усвојила подзаконске акте из њене надлежности, неопходне за спровођење овог закона. Министарство правде, у чијој надлежности је надзор над применом овог закона, формирало је међуресорску радну групу за израду текста Закона о изменама и допунама Закона о тајности података, у којој су и два представника Агенције.

У вези са препоруком да се размотре полицијска овлашћења обавештајно/безбедносних служби, односно њихово учешће у кривичним поступцима, указујемо да је Безбедносно-информативна агенција посредно надлежна за испуњење ове препоруке.

Испуњавање преостале три препоруке Заштитника грађана, које се односе на јаку правну и фактичку заштиту узбуњивача, криминализовање ометања истрага које воде независни контролни органи и јачање капацитета надзорних институција да рукују са поверљивим подацима и чувају их, не зависи од Агенције.

## **18. Републички секретаријат за законодавство**

Републичком секретаријату за законодавство Заштитник грађана није упутио ниједну препоруку, али је у свом Редовном годишњем извештају за 2013. годину предложио да Министарство правде и државе управе и Републички секретаријат за законодавство предложе мере за увођење родно осетљивог језика у рад државних органа, укључујући писање закона и других аката, указујемо на то да је употреба израза у прописима које доноси Влада и органи државне управе уређена тачком 47. Методологије за израду позаконских аката, утврђене Закључком Владе 05 Број: 011-7473/2010 од 14. октобра 2010. године, на начин који је потпуно у складу да одредбама члана 43. Јединствених методолошких правила за израду прописа („Службени гласник РС”, број 21/10), која је утврдио Законодавни одбор Народне скупштине.

Да би се предложиле мере везане за измену општег акта који уређује поступање органа државне управе у процесу припреме подзаконских прописа и других општих аката, неопходно је, имајући у виду начело јединства правног поретка утврђено у члану 194. Устава Републике Србије, претходно извршити одговарајућу измену Јединствених методолошких правила за израду прописа општег акта надлежног тела Народне скупштине која је, сагласно Уставу, носилац уставотворне и законодавне власти у Републици Србији. Како ни Влада ни органи државе управе немају својство предлагача општих аката која доносе радна тела Народне скупштине, то није било услова за поступање по горе наведеном предлогу Заштитника грађана.

Независно од наведеног, органи државе управе су, у намери да обезбеде поштовање принципа родне равноправности и у погледу коришћења родно осетљивог језика, приликом писања закона и других аката, у текст прописа углавном уграђивали и одредбе којима се посебно нормирало да изрази употребљени у пропису којима се означавају положаји, професије, односно занимања, изражени у граматичком мушком роду, подразумевају природни мушки и женски род лица на које се односе.

## **19. Републички геодетски завод**

Републичком геодетском заводу Заштитник грађана није упутио ниједну препоруку, јер је Завод отклонио недостатке у току самог поступка контроле правилности и законитости рада који се односе на послове катастра непокретности.

Ради побољшања ефикасности рада, наложено је службама за катастар непокретности да у року од три дана од дана подношења захтева странке донесу одговарајући акт (закључак или решење) и о томе обавесте странке путем смс-поруке.

Такође, службама је наложено да, у складу са одредбама Закона о општем управном поступку, благовремено достављају изјављене жалбе на одлучивање Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, са напоменом да ће против



запослених и одговорних лица у службама која не поступају у складу са Законом, бити покренути дисциплински поступци.

Од почетка примене наведене мере, поднете су само две притужбе због неблаговременог достављања жалби другостепеном органу од стране служби за катастар непокретности, али су наведени недостаци отклоњени пре отпочињања поступка контроле правилности и законитости рада Завода од стране Заштитника грађана.

У циљу успостављања ефикасног и делотворног система издавања копија докумената из архиве, Завод, у условима ограниченог простора за смештање обимне архивске грађе и средстава за трајно решавање овог питања, врши континуирано скенирање преузетих земљишних књига и исправа из архива судова.

## **20. Канцеларија за европске интеграције**

Канцеларија за европске интеграције није примила ниједну препоруку Заштитника грађана.

У Закључку Народне скупштине поводом разматрања Редовног годишњег извештаја Заштитника грађана за 2013. годину, РС број 40 од 5. јуна 2014. године („Службени гласник РС”, број 60/14), између осталог, посебно се наглашава и повезивање процеса реформе јавне управе са процесом европских интеграција, као један је од најважнијих приоритета Републике Србије. Канцеларија, као стручна служба Владе обавља стручне, административне и оперативне послове повезане са координацијом рада министарстава, посебних организација и служби Владе у вези са процесом придруживања и приступања Европској унији. Један од важних критеријума који је неопходно испунити у процесу европске интеграције Републике Србије у ЕУ тзв. мадридски критеријум који се односи на прилагођавање државне административне структуре са циљем стварања услова за постепену и усклађену интеграцију у постојећи систем ЕУ. Он подразумева јачање административних способности и стварање ефикасног система државне управе за спровођење правних тековина ЕУ и других обавеза које проистичу из чланства у Европској унији.

Ради спровођења активности утврђених Стратегијом реформе јавне управе Министарство државне управе и локалне самоуправе образовало је посебну радну групу за успостављање правног оквира за усклађени јавно-бележнички систем, чији је члан и представник Канцеларије за европске интеграције.

У циљу координације управљања реформом јавне управе, Министарство државне управе и локалне самоуправе образовало је и Међуминистарску пројектну групу, чији је члан и представник Канцеларије.

Законом о изменама и допунама Закона о државним службеницима („Службени гласник РС”, број 99/14), утврђено је да послове организовања и реализовања програма стручног усавршавања, у области Европске уније, организује и спроводи служба Владе за координацију послова Владе у приступању Европској унији. На тај начин Канцеларија је укључена у припрему, организацију и спровођење Програма општег стручног усавршавања државних службеника у области европских интеграција.

## 21. Комесеријат за избеглице и миграције

Комесеријат за избеглице и миграције од Заштитника грађана добио је две препоруке, које је извршио.

Током 2013. године Заштитник грађана је посетио Центар за азил у Боговађи, општина Лајковац и на основу тога сачинио два извештаја у којима наводи пропусте/неправилности у раду и даје препоруке мера за отклањање истих.

У оба извештаја Заштитник грађана је предложио низ мера које би се требале предузети како би се унапредило збрињавање лица која су изразила намеру да траже азил у Србији и дата је препорука да се привремени објекти у селу Врачевићи, општина Лајковац, затворе.

Комесаријат је поступио према препоруци, те је дописом број 36228 од 20. децембра 2013. године поводом предмета 12-225/13 Заштитника грађана обавестио је Комесаријат да је затварањем неусловних приватних објеката у селу Врачевићи и њиховим премештањем у адекватне смештајне услове, отклонио недостатак у раду, чиме је престало кршење права тражилаца азила и тиме се стекли услови да се поступак обустави.

Поводом препорука да Комесаријат није обезбедио смештај у центрима за азил свим лицима која су изразила намеру да траже азил у Србији и су Центри за азил наставили са чувањем соба, односно кревета тражиоцима азила који су на „одсуству, наглашавамо да је Комесаријат током 2013. и 2014. године, континуирано настојао да превазиђе проблем питања азила, недостатак смештајних капацитета. С тим у вези тренутни капацитет је 770 места, док ће се повратком у хотел Обреновац капацитет повећати на 1070 места. Поред постојећих смештајних капацитета у Бањи Ковиљачи (100), Боговађи (160), Сјеници (150), Тутину (120 у зимском и 150 у летњем периоду) и Обреновцу (300). Закључком Владе 05 број: 019-8512/2014 од 7. августа 2014. године одређени су објекти „ИВАН МИЛУТИНОВИЋ – ПИМ а.д.“ из Београда (Крњача), које користи ПИМ-СТАНДАРД, за привремени смештај и обезбеђивање основних животних услова лица која траже азил у Републици Србији.

Иако је до сада преузимање објекта у Малој Врбици било онемогућено од стране локалне заједнице, Комесаријат је спровео све неопходне процедуре за припрему документата за набавку извођења радова на грађевинском и техничком опремању објекта. Међутим, услови за преузимање објекта и његову адаптацију још увек нису створени јер је отпор локалне заједнице константан.

Комесаријат је Заштитнику грађана, својим дописом број 019-707/2 од 10. априла 2014. године, изнео мишљење да сваки тражилац азила има право на смештај према Закону о азилу и међународним конвенцијама, а истовремено му је гарантована и слобода кретања на територији Републике Србије уз пријаву одсуства, па би у том смислу пракса уступања собе/кревета другом лицу изазвала велике проблеме и не би била у складу са законском обавезом пружања смештаја лицима. Никаква пракса чувања соба не постоји као таква, већ тражиоци азила у складу са правом на слободу кретања и одредбама Закона о Азилу траже одсуство ван центра за азил. Управа центра за азил попуњава образац о пријави одсуства на 72 сата. Лицима смештеним у центрима се у складу са законом, не може ускратити право на боравак до окончања њихових азилних поступака. Поред тога, престанак оваквог поступања би додатно повећао трошкове рада МУП, Одсека за азил, и домова здравља, центара за социјални рад и других надлежних институција, које би

морале све спроведене активности везане за тражиоце азила да раде испочетка као да је реч о новим лицима која траже азил.

С обзиром на наведено, а посебно имајући у виду одредбе члана 7. тачка 4. и члана 20. Тачка 1(а) и тачка 5. Директиве ЕУ број 33/2013 Европског парламента и Савета од 26. јуна 2013. године о стандардима пријема подносилаца захтева за међународну заштиту (Directive 2013/33/EU of the European Parliament and of the Council of 26 Jun 2013 laying down standards for the reception of applicants for international protection (recast) и потребу усклађивања прописа Републике Србије са прописима Европске уније, Управа центра за азил наставља да попуњава образац о пријави одсуства на 72 сата јер се лицима смештеним у центрима не може ускратити право на боравак до окончања њихових азилних поступака.

На састанку одржаном 1. децембра 2014. године, на коме су били присутни Заменик заштитника грађана, представници МУП Републике Србије и представници Комесаријата, одлучено је да убудуће потврде о одсуству из центара за тражиоце азила издају искључиво представници МУП-а, а не као до сада управници центара за тражиоце азила, о чему су обавештени управници центара за тражиоце азила и службеници МУП ангажовани у центрима за тражиоце азила. Закључком са овог састанка прихваћена је и препорука Заштитника грађана, која је Комесаријату упућена током 2014.године.

## **22. Служба за управљање кадровима**

Заштитник грађана није упутио ниједну препоруку Служби за управљање кадровима, али је у свом Редовном годишњем извештају за 2013. годину предложио да се у тематске садржаје стручних обука за све запослене у државној управи укључе и обуке на тему родне равноправности.

Служба за управљање кадровима је током припреме програма стручног усавршавања државних службеника (у даљем тексту: Програм) 2009. године за 2010. годину, при обављању устаљених фаза у процесу процене потреба за стручним усавршавањем, уочила и реаговала на стратешке и законске новине у области заштите од дискриминације и унапређења равноправности полова (Национална стратегија за унапређење положаја жена и родну равноправност, Закон о равноправности, Закон о забрани дискриминације).

Имајући у виду наведени стратешки и законодавни оквир, Служба је у Програму за 2010. годину, увела обуку „Једнаке могућности за све” и реализовала две обуке на којима је присуствовало 73 државна службеника из различитих органа државне управе. На обукама су предавали стручњаци за ову област из редова државних службеника и представника невладиног сектора. Обуке су реализоване захваљујући пројекту Службе и подршци немачке Фондације Конрад Аденауер.

Припремајући предлог програма 2010. за 2011. годину, процењено је да је потребно да се да још већи значај овој области, па је у Програму за 2011. годину уведена посебна тематска област посвећена заштити људских права и обука под називом „Родна равноправност” и „Заштита од дискриминације-законодавство и пракса”. Обуке су реализоване у сарадњи са Министарством рада и социјалне у оквиру Пројекта „Борба

против сексуалног и родно заснованог насиља”. Током 2011. године реализоване су две обуке.

Ова област је добила још значајније место у Програму за 2012. годину, где се у оквиру тематске области „Заштита људских права и тајности података“ поред обука о родној равноправности и заштити од дискриминације, уводи и обука о сарадњи независних државних тела и органа државне управе у заштити људских права, као и о улози Заштитника грађана у заштити људских права. Током 2012. године реализовано је укупно осам обука. Поред тога, обуке о сарадњи независних државних тела и органа државне управе у заштити људских права, као и о улози Заштитника грађана у заштити људских права реализоване су у сарадњи са представницима Заштитника грађана и Повереника за заштиту равноправности.

У 2013. и 2014. години садржај Програма је остао највећим делом исти. Током 2013. године, реализовано је пет обука из ове области, којима је присуствовало 67 државних службеника.

Извештајем су обухваћена 22 органа државне управе. Од укупног броја препорука, органи државне управе поступили су по 266 препорука, а по 125 препорука није поступљено, а остали органи државне управе нису добили препоруке. Напомињемо да Редовни годишњи Извештај заштитника грађана за 2013. годину обухвата препоруке, предлоге и мишљења из 2013. године, али и неколико претходних година. Исказани број препорука обухвата и препоруке из 2014. године (до 15. новембра 2014. године).